

СПОРТ

Дзюдоист Хамхой Рахым - Яндарен
а ерригача Галгҭайчен а курал

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

№36 (12713)
Тов
буттг,
25 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

НОВКЪОСТАЛА КУЛГ
Токмакски кхаленна
хІамаш яхьийтар вай
мехкара

3

КЕРДАЧА ДОАЗОНАШКА
2026-ча шера шахьаре
дІабахьа безача балхах
дийцар Наьсарерча
кулгалхоша

7

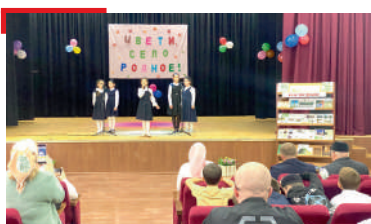
БЕРИЙ КХЕРАМЗЛЕ
Галгҭайчен бераш
Юмаду, новкѡа кхерам
боацача тайпара лела

8

ДЕНАЛ
«Лергдоацача сура»
гойтам дІабихьар
Наьсаре

11

ЮРТАРА ВАХАР
Юрта Ди дездеш хилар
Юкѡерча Ачалкхе

13

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Шахьара куц

ДІахьош ба Илдарха-ГІала - Яндаре яха никъ
цІенхаштта тоабара болх

5

Іалам лорадар

Нувхаш дІакхувса
йоккха моттиг,
дІаяккха мегаш я
федеральни ахчах

4

Наьсаре йоал яккхарах хьачудоагIар 25 млн сом да

Курскенаькъан ИбрахИм

Наьсарен-Шахьаре йоал яккхарах хулаш бола пайда лакхбелар 25 млн сом. Цу тайпара хоам бир ахчанца ювзаенна-ча урхаллен кулгалхо-чо Хьулахой Бахьауди-на, шахьара администра-це ше доклад еш. Шера къаьст-къаьстача ханаш-ка йоал яккхарах хьахин-на пайда дIалаьрхIача, 2025 шера цу тайпара толам баккха таро хилар балхаца белггала бех-кторкхаме хиларах, яхаш, дийцар «Сердало» газе-тага Наьсарен-Шахьара зарбан болх лелабераша.

Керттера хьахулаш дар йоал яккхара болх нийса лелабеш хиларах да, хьал-ха дIаязбанза хинна нах дIаязбар. Цо таро лу ша-хьара бюджет лерттIа вIашагIйолла, цу тайпара шахьара хьалхашка нийслуш дола декхараш кхоачаш-деча ахча дIадахийта; цул совгIа кредитах дола декхар дIадала таро хул.

«Из болх иштта дIабахьарах, аз баркал оал цу болхлошта. Йоал яккхара даькъ тIа къахьегаш болча болхлошца цхьана, къахьегам-а инспекце, шахьара проку-ратуро къахьегарах, из хьал тоаде вIаштIехьадаьлар. Цо ший аргIагIа таро елар ша-хьара хьалаш тоаде. Карар-ча шера дукха балхаш даьд, цу юкье долаш дола креди-та декхар лакх а ца деш, из ма хулла лаьгIдеш», - аьлар доал дара даькъ тIарча кул-галхочо Оздой Руслана.

Цу юкье белгалдир балха дакъа къаьга лела-дар къахьегаме моттигаш-ца. Кастлуш де лаьрхIадох да - хIаман лоархIам бара хьал кхы а дикагIа тоадар, тIехьара тIа тIахьожам ло-аттабара болх чIоагIбар, на-хага хоам бар, хIара йоалах долча сомо шахьара новкьо-стал дергдолаш.

«Аз айса лерхIадох, цу тайпара цахаддаш болх дIахьош хиларо шахьара ба-хархошта хоадам болаш то-ламаш дахь: дукхагIа ахча-дукхагIа таронаш, ваха-ра хьалаш тоадара. Йоал яккхара лоархIама хатта-раш оаш бехкторкхаме кхо-ачашдеш хиларга хьежжа, дукхагIа дакъа юкьедахьаш хургда Наьсарен-Шахьар дегIайоалаяра», - аьлар ша-хьара кулгалхочо Оздой Руслана.

Къаман проекташцара бартчIоагIам 97% гаргга баьб карарча хана

Аькхенаькъан Марем

Къаман проекташка гIолла болх дIакхяхьар карарча хана 96,7%-га кхоачаш латт мехка, кассови гIулакх - 68%. Из хоам бу «Сердалога» мехкадаь зар-бан болх лелабераша. Цул совгIа, Россее Минфина бел-галдечох, ялх проектацара

кассови гIулакх Россее юкь-ерча боарамал лакхагIа латт вайцига.

Боккха болх чакхбаьккхаб «Экологи», «Пайда беш йола дика экономик» яхача про-екташка гIолла. Иштта дика толам гойташ я «Кагирхойи бе-раши» (76,6%), «ДIаьха, хьина-

ре вахар» (62,4%) яха проекташ, иштта кхыяраш а. Вай мехка-дас Келаматанаякъан Махьмуд-Iаьлас белгалдир; «Кагирхойи бераша» яхача къаман проек-тага гIолла йоаржаеш йолча «Профессионалитет» яхача фе-деральни проекта къаьстта йоккха терко лоаттаелга.

«ГIишлошгьяра балхех йолча

министерствос, дешареи Илмани гIулакхех йолча мини-стерствос хьаллоацаш, регио-нерча экономике эгтара эшаш бола, махкдаьгта-газа оагIонца къахьегаргдола говзанчаш кийчбергбола дешара моттиг вIашагIйоллаш ба мехка», - аьлар республикан кулгалхочо.

Ахчан гIулакхех йолча Москверча кхетаче, дакъа лоацаш хилар вай мехкахо

Аькхенаькъан Марем

Ахчан гIулакхех йолча Мо-скверча кхетаче дакъа лоа-цаш хилар вице-премьер, ахчан гIулакхех йолча Ми-нистерствон кулгалхочун гIонча Вешкаранаякъан Темарлан.

«Ахчанцара болх: декха-раши белгалдаьраши» яхача оагIонцарча программе дакъа лаьдар вай мехкахо-чо. Вешкаранаякъан Темар-лана белгалдир, экономик-ан хьал хувцалуш хиларга хьежжа, ахчан оагIонцарча

балха лакха терко лоаттаяр чIоагIа лоархIаме долга.

«Экономикацара хьал ай-далара, бахархой хьал то-адалара тIехьа лоархIаме да из тахан», - тIатехар цо. Москверча кхетачено гул-бир федеральни, мотти-герча оагIонашцара хьа-

кимаш, бизнесменаш, эконо-микан, ахчан гIулакхех болча оагIонцара говзан-чаш, иштта кхыбараш.

Тахан цу оагIонца хьадаь-ннача кердадарех, пайдане хургдарех дийцар кхетачен доакъашхоша.

ГалгIай мехка дIавеллар, СВО турпал Зангенаькъан Мухьмад

Курсенаькъан ИбрахIим

ГIажарий-Юрта дIавеллар бIухо Зангенаькъан Мухьмад. ЛаьрхIа йола тIема операци дIахьош, ший тIема декхар кхоачашдеш, валар хилар цун. Таьзета гулбелар беррига гаргара нах, иштта цига бар Iаьдала викалаш, Даьхе бахьан шоай са дIаденнача бIухочун сийна гулбенна, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIайчен Паччахьалкхен зарбан болх леабераша.

ГалгIай Республикан Паччахьалкхен Председателя хьалхара ГIонча Йовлой Мухьмад ший викалашца цу таьзете вера, дег чура из хала а долаш, кодам бир, царгара сагото екьаш.

ГалгIайчен Кулгалхочун цIерагIа Зангенаькъан Мухьмада дезала ахчанца гIо дир. Из новкъостал цхьа дакъа мара дац мехка дIахьош болча аргIанарча балхах.

Белгалду, ГалгIайчен цхьайолча оагIорахьара новкъостал лоаттадар леладу бIухошта а цар дезалашта а.

ГалгIай Республикан Кулгалхочун Амаро из оагIув массеж шерийр, тIехьара тIа мехка хьашт лорадеш латтарашта гIо лоаттадергдола оагIув юкьейоалаеш.

Токмакски кхаленна хIамаш яхьийтар вай мехкара

Коазой Мадина

Вай мехкадас Келаматанайкъан Махьмуд-Iаьлас тIадилла, гIо деш хIамаш яхьийтар Токмакски кхален гишлошгьяра гулакхех йолча министерствос. Из

хоам «Сердалога» бир цу моттига зарбан болх леабераша. Гишлошгьяра балхаш деча эшаш бола кхоачам, гIирсаш, барзкъаш да хIамашта юкье. Болх беча эшаш йола хIамаш я уж ерригаш. Вай мехкара тоаба я Токмаке болх дIахьош,

дехараш тоадеш. ТIемо йоха-яь моттигаш меттайоалае гIо ду вай Минстройс.

«Цу моттигашта эшачунга хьожаш я вай республика юхьанца денз. Токмакски кхален Администрацеца бувзаме

даьле, цар яхачунга хьежжа кийчъю оаха хIамаш. Йоккха юкь ялалехь, хIама вIашагIтоха, Iояхьийта аьттув боал. Тахан аргIанара мухь ба Iохьош», - дийцар министерствонна хьалха латтача Иленаькъан Мусас.

Могашал эшаеннача МагIалбикерча СВО бIухочунна гIо дир

Гаьгенаькъан Мартина

Царгаш тоаяьчул тIехьагIа, могашал эшаеннача МагIалбикерча СВО бIухочунна эшаш дола гIо де эттар мехка. Из хоам «Сердалога» бир «Даьхен лорабой» яхача ганза республикерча филиала болхлоша.

«Царгаш тоаеча клинике дарба дIахьош вола Д. Беслан гIо эшача кхаьчар. Ганза болхлой сиха оарцагIбаьлар цун хьал довза. БIухочун хьал меттадоладир, дIахо дикка тоалургволаш, тIема госпитале дарба де дIахьожавир из», - йоах тхогарча хоамо.

ГалгIай мехка фу эш хьож, де доацаш вайнача Хучбаранайкъан Назира нанна

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгIай мехка терко ю Украине дIахьош йолча лаьрхIаца тIема операци бIухочун, де доацаш вайнача Хучбаранайкъан Назира нанна, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага «Даьхен лорбой» ганзо.

Оалкама яхархочунна, цун лоалахошта, урамах сердал чуйиллар. Из дукхагIа даькье дувзаденна да дукха ха йоацаш хьунагIара ча араяьнна хиларца, из юрта гIолла лелаш бIаргаяйна хиларах, нах кхерабеннаб. Цудухьа, бIухочун нанас ганза вахара хаттарех волча Iарпенаькъан Мухьмадага дехар дир; новкъостал де, аьнна. Боккхача наькъ тIара цун цIенга кхоачаш 100 метрал дукхагIа хила мегаш я моттиг. Из кхоачашдир электрик а воалаваь, цо ший аргIагIа тока бIоагIа тIа ший лампа оттайир», - аьлар хоамо.

МагIалбикерча музее экскурси хилар, СВО бIухой берашта лаьрхIа

Гаьгенаькъан Мартина

ТIема, кьахьегама сийлен шахьаре МагIалбике экскурси дIайихьар СВО доакъашхой берашта лаьрхIа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Даьхен лорабой» ганза кулгалхочун ГIончас Джанхотанайкъан

Мадинас.

«Из дIахьош, дешархошта дийцар вай мехкахошта карагIдаьннача турпалча гулакхех. Цига тIом лаьттача ханашка, бIухошта уллув латташ, вай мехкахоша дакъа лаьца хиларах а дийцар. Бе-

раша йоккхача терконца ладийгIар Даьхен исторега, экскурси дIахьош яр музея тамашийна хIамаш царна гойташ. Болх вIашагIбеллараша бIухой берашца, Даьхе лораеш латтарашцара лерхIам совбоаккхаш йола балха оагIонаш кийчъяьр», - аьлар хоамо.

Тхоца кьамаьл даьчо яхачох, Сийлахь-боккхача Даьймехка тIема доакъашхой доалахьара майдилгаш, сурташ, кхыдола тIема гIирсаш бIаргадайна музея кьона хьаьший, шоай мехках доаккхал деш, хьожаш хилар царга.

ГІалГІайчен полице тІахьожам чІоагІбир наькъашкарча кхерамзленна

Курскенаькъан ИбрахІим

ГІалГІай Республикан Наьсарен кхале дІайихьар йоккха «Сунт» яха операци, из лаьрхІа яр наькъашкарча кхерамзлен Іалашо яра, иштта цо гучабоахар ПДД телхаераш. Рейда кхетаченаш вІашагІьехкар ГІалГІай Республикан чурча гІулакхий министра декхараш кхоачашдеш волча Козярски Алексея, цо оттадаьча декхарах уж дІайихьар Наьсаран кхале гІолла йолча Россе ОМВД, иштта МВД кхыча доакьой болхлоша, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ГІалГІайче гІолла йолча МВД зарбан болх лелабераша.

Операци дІахьош Долакха-Юрта гучадаьлар 43 административни наькъа бокьонаш телхаяь хилар. Цул совгІа, цу моттиге кораш баьддеш теа хІамаш Іояхийтар 5 машена тІара, 4 транспорт полице отделе Іочуйигар.

Полковника Козярске, ше тІахьожаш, дІайихьар рейд, ГІалГІай Республике гІолла йолча МВД Юькарлон Совет кулгалхочунца Гаданаькъан Мусайца, иштта ГІалГІай Республике гІолла МВД УГИБДД кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Зурабанаькъан Султанаца. Цар кхетам балара болх дІабихьар бокьонаш телхаерашца.

«Полице, кхы тІера ца йоалаш, из болх дІахьоргба, республикан хІара хьаьшан, вахархочун кхерамзле Іалашьеш, мичахьа из вале а.

Дин, моттигерча доал деча даькъ тІара викалаш а болаш, бокьонаш телхаяьча кагийча наьха гаргара нах, боккхагІа бараш а болаш, Козярски Алексей, Гаданаькъан Мусас, Зурабанаькъан Султана кьаьстта белгалдир цу тайпара дола хьал чакхдаргдоацилга; цу юкье, масала, ГІалГІай Іадат, эздел, дино яхар, закона боарам бувцаш.

«Закон лорадар я дика дегІаенача граждaнски юькарлон кІийле, паччахьалкхен вахара цьхоагІо», - аьлар Гаданаькъан Мусас.

Нувхаш дІакхувса йоккха моттиг, дІаяккха мегаш я федеральни ахчах

Аькхенаькъан Марем

Илдарха-ГІалий тІара йоккха, 32 гектар доазув дІалаьца йола нувхий моттига хьал 2,5 балла тІара 5 баллага кхачад. Цу гІулакхо аьттув лу, моттигаш ценгьеш, боккха болх дІабахьарах йолча проекта

юкье дакъа лаца. Федеральни оагІоно гІо деш дІабахьа лерхІ болх.

Моттигера хьакимаш цу оагІонцара проектно-ахчан каьхаташ кийчдеш, экологически оагІонцара экспертизаш йоахаш, кийчо еш ба. 2027-ча

шера Россе Іалама гІулакхех йолча Министерство дІаяхьа лерхІача яхьашта юкье дакъа лаца кийчьеш я проект карарча хана.

«Из нувхий гув дІабаккхар экологически хьалаца дувзадenna, бахархошта чІоагІа лоархІаме да. Дикка доазув

да из моттиг ценйича шахьаре мукьадаргдар, хІаьта из керда, дика аьттув ба кхьдолча гІулакхашта», - аьлар вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас. Белгалде деза, шахьарера из нувхий моттиг экологe хьал толхадеча Госреестра юкье йолга.

ГУП «Ингушавтотранс» оагІон пайда шозза дукхагІа ба тахан

Аькхенаькъан Марем

Шозза лакхбенна, бетта 3,2 млн сома тІа латт ГУП «Ингушавтотранс» оагІонна хулаш бола пайда. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас белгалдечох, болх боагІгІаца боараме хьаоттабарах гуш дола хувцамаш да уж.

Пайда ца беча рейсашта, уж лелае 2,8 млн сом ахча лу. Таханарча дийнахьа болх дІахьораш 31 маршрут я, бахархой дІа-хьа кхувлаш.

«Цьаьца йолча моттигашка дІа-хьа ухаш бола нах кІезига хиларах, юрташ совгаьна ядаш хиларах, хьадоаккхачул дукхагІа дІадодаш хул ахча, хІаьта а уж маршруташ массахана йолаш хургья, хІана

аьлча, наьха керттерча шахьарцара цаІ мара боаца бувзам ба из», - белгалдир вай мехкадас.

Республикан кулгалхочо теркалдир, бахархой дІа-хьа кхувлаш бола болх боагІгІаца

боараме, наха хало хургйоацача тайпара хьаоттабаь хила безилга.

Тишъенна 7 км хин турбаш хувцаргья мехкарча «ЦаІ волча оператора»

Аькхенаькъан Марем

Хин хьал меттаоттадеш болх ба мехка дІахьош. Ер шу чакхдалалехь, 7 км кхоачаш тишъенна хин турбаш хувца лерхІ «ЦаІ волча оператора».

Оттаяьча программахьежжа, дІахьош ба болх. Бахархошта боагІгІаца боараме хий лоаттадергдолаш, кьахьег тахан мехка. Укх шера

доккхий балхаш дІахьоргда МагІалбике, Наьсаре, Пхьилекьонгий-Юрта, Аьккхий-Юрта, Дабе-Юрта.

Мехкадаь зарбан болх лелабераша белгалдечох, ер шу доладелча денз меттайоалаьраш 21 км кхоачаш хин турбаш я. Вай Мехкадас белгалдир, хин хьал тоадар эггара керттерча декхарех долга. Кьаьстта дика хувцамаш гуш да «ЦаІ волча оператора» болх

хьаоттабарца.

«96% хин-канализационни моттигашкара болх тоабеш кьахьийгад, дукха турбаш я хийцараш, хин турбаш лийла, цьаьца хатараш хиннача 3 эзар совгІа моттиг тоаяьй, керда насосни станцеш хьальяьй мехка», - белгалдир вай Мехкадас.

ТІадоагІгІаца шера 286 млн сом мах бола болх ба цу оагІонца чакхбаккха лерхІар.

Шолже дIадихъар, Ерригроссе наькъа кхерамзлен кIира

Гаьгенаькъан Мартина

Шолже чакхбаьлар шахъара мэре, иштта Россе МВД ОГИБДД «Сунженский» оала-ча МО цхъана дIахьош хинна болам, из хетабаь бар Ерригроссе наькъа кхерамзлен кIира тов бетта 15-ча денгара 19 денга кхачалца дIахьош хилара.

«Кхетаче дIаяхъара ба-хъан дар, наькъа, транспорта хьал аттача дакхар, из хаттар юкъярлонна терко йолаш хилийтар, иштта наькъа берригача доакъашхой культуран бехктокхам лакхбар. Бокъонаш лораяра бехктокхамебараша латташ дола хьал дикагIа кхетадара бола хоам тIаболаш каьхаташ дIадийкъар, оттабаьча боарамал сихагIа целелара водителаш тIахьехаш дар уж», - аьлар хоам.

Укх бетта 26-ча дийнахъа, бахархой тIаийбеш ди хургда УПЧ

Коазой Мадина

Укх беттарча 26-ча дийнахъа, УПЧ дIахьоргъа «ГIалгIай республикерча ба-хархошта мах боа-цаш бокъонаш лораяра тIехъа гIо дар» яхача проекта кхетаче.

Сага бокъонех волча викалца, ЦIечой ИбрахIимца бахархой хаттараш доашхаш, царна кьувлар тохкаш хургъа республикерча Адвокатски палатан президент йола Ховтанакъан Зарета.

Бахархошта мах боа-цаш юридически оагIонцара гIо лоттадара тIехъа вIашагIеллай из кхетаче.

«ХIара сага тIадена хаттар доашхаргда, цхьаккха сага лоткъам тохкам ца беш бутаргбац», - аьлар мехарча УПЧ.

ДIахьош ба Илдарха-ГIала - Яндаре яха никъ цIенхаштта тоабара болх

Коазой Мадина

«Вахара гIишлон хьалаш» яхача къаман проектах, республике дIахьош да наькъаш цIенхаштта тоаду балхаш: Яндаре - Наьсарен кхале, иштта Шолжа кха-

лен, Илдарха-ГIалан доазонаш тIа. Никъ бIаьха ба 11,7 км.

Из болх дIахьош керда асфальт Iобуларгба, наькъа такилгаш дергда, тIера нийса йоацача моттигашка уж шаь-

ръеш къахьегаргда, цу тIа оаса бохийташ. Цул совгIа, наькъа йистошка юкъярлон транспорта остановкаш ергъа.

Илдарха-ГIалан мэре зарбан болх лелабераша яхачо, цига деча балхашка хьежар

укх деношка доал дара даькъ тIара Iаьдал а иштта юкъярлон болхлой а.

«Балхаш дIахьош да дикал йолаш, лаьрхIача ханал хьалха, болх дIачулургба, ер шу чакхдалалехъ», - аьлар шахъара администраце.

Юкъяра болх бераш хьежар наькъий дикалга

Коазой Мадина

Ер шу дIадоладелча денз, юкъярлон тIахьожам дIабихъар массехк тоабаь баьннача наькъ тIа, «Вахара гIишлош» яхача къаман проекта чудоагIаш, царна юкье дар Илдарха-ГIалий тIара

ДжабагIанакъан, Шолжера Пхьилекъонгий урамаш, Наьсарен-Шолжен, иштта Наьсарен-Юкъярча Ачалкхен машиний наькъаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан автотранса Министертвон зарбан болх лелабераша.

Белгалду, тIахьожам болх дIахьош теркаме эц баьча балха дикал лакха хилар, иштта йиллача хана уж балхаш йистедахар.

«Оаха дика юкьеоз юкъяра болхлой хIара гIишлонга хьожаш, баьча балха бIарчча мах оттабе таро хилийтара. Юкъя-

арлонхой тоаба массаболча боарам тIа дIахьоча балха дикал хилара керттара терко тIа а йохийташ, зем боаккхаш хул цу моттигашка. Из лоархIаме да наькъаш тоадеча балха», - аьлар ГIалгIайчен машиний наькъий, транспорта министра Хаматхананакъан Батыра.

Ингушское УФАС выявило 44 нарушения в отношении Минобразования РИ и образовательных учреждений

Мехкарча УФАСо бехктокхаме озаргья дешареи Илмани гулакхех йолча Министер- ствонна чуйоагIа мортигаш

Гаьгенаькъан Мартина

Т а й п - т а й п а р ч а
гулакхашка кхоачам-
боацараш нийсдалийта-
рах, бехктокхаме озаргья
мортигерча УФАСо деша-
реи Илмани гулакхех
йола Министерство,
иштта цунна чуйоагIаш
йола 44 мортиг. Из хоам
«Сердалога» бир УФАСа
зарбан болх лелабераша.

Белгалдечох, цхьацца хIамаш эцаш дIахьоча балхаца кхоачамбоацараш ходалийтад цар. ХIара хIама эцача гулакхаша ший къаьстта болх дIабахьа безар, цхьадараш эцаш бола болх паччахьалкхено могабьа хила беза, хIаьта цхьацца йолча мортигашка из эшац. Бакьда укх накьа беррига болх цхьан кепара баьб цар. Цул совгIа, тIалатта декхар дIа ца луш, гаьнабувл уж, баьча бартIоагIамга диллача.

Керда саноторен-хьун ишкол хьалтеш латт вай мехка

Коазой Мадина

Къаьнарчун когамет-
та керда саноторен-хьун
ишкол хьалтеш латт тахан
Галашка. Къаьнара гIишло
тишъенна дикка ха я;
цул совгIа, хила дезачул
дукхагIа бераш да цу чу
ха йоаккхараш. Юрташка-
ра хьал таханарча хана-
га хьежжа тоадарах йолча
федеральни проектага
гIолла дIахьош ба из болх
мехкарча гIишлошьяра
Министерствос тIадила.

120 сага мортигаш луш хургья из мортиг. Йобуьша, хIама даа мортигаш, иштта библиотека, дешара классаш, лорий кабинет хургья цу чу. Цул совгIа, волейбола, футбола, баскетбола лаьрхIа доазош къоастадеггда коа.

«Къоастаяча ханага хьежжа, дIабодаш ба болх. ГIишлон наIараш хьаелла лерхI 2026-ча шерарча лайчиллан бетта», - дийцар тхога цу оагIонцарча министерствос.

Илдарха-ГIалий тIа дийцар, «Хьалхарчар боламо» 3-ча квартале баьча балхах

Гаьгенаькъан Мартина

Илдарха-ГIалан берийи кагирхойи «Хьалхарчар боламо» бувзам лелабара йолча совета баьча балхах дийцар 3-ча квартале, яхаш, хоам бир «Сердало» газетага мэре зарбан балха кулгалхочо Кхорхой Мурада.

«Ше къамаьл деш цо белгалдир, ер квартал дика пайда бахьаш хиннилга. Цу кхаь бетта таро хилар дIаьхьа мортигера «Хьалхарчар тIахьехам» яха проекта оагIув, салоIам вIашагIбеллар «Аьрзи» яхача могашал тоаяра йолча лагере. Иштта юкъара болх бераша дехарах, дIадихьар ишколшкарча лагерашка «Хьалхарчар денош». Къаьстта лоархIаме яр дешархошта «Хьалхарчар фестивал», иштта проект «Арт-Ноахал», новкъа лелаца эггара

зIамагIбарашта», - аьлар хоам.

Киберкхерамзлен берашта Iалашо яра Илдарха-ГIалий тIа дIайолайир проект «Кибер Хьалхарбараш». Цул совгIа, тоаба дакъа лоацаш яр аьтинга бетта 28-ча дийнахьа, кагирхой Ди долаш, мехкара кхетаче

вIашагIйоллача.

Гонахьара Iалам лорадара бераша белхи бир, Илдарха-ГIала 30 шу дузаш, Шолжа хин йистошка лостам беш, цар цигара гулдир 50 гали нувхаш.

ТIеххьара кхетаче йолаш, мэра ГIончас Йовлой Тимура

белгалдир лоархIамедар, Хьалхарчар дин-эзделах, иштта кхувш йоагIача тIехьенна патриотически кхетам баларах, баркал аьлар цар дика болх барах, лаьрхIар кхоачашдарца аьттув балара тIехьа ловца а боаккхаш.

Ростелекоме балхацара экспедици дIайихьар Хьалхарбарашца

Гаьгенаькъан Мартина

Ростелеком йолча мортиге балха экспедици дIайихьар, «Хьалхарчар болам» яхача оагIон доакъашхошта. Из

хоам «Сердалога» бир цу оагIонцарча болхлочо Налга-наькъан Рамзана.

«Ростелекома балхаца дув-закеннараш дайзар дешархош-

та. Цу оагIонца къахьегараша шоай болх мишта дIакхухь хьежар уж; иштта IT, телекоммуникаце из гулакх мел лоархIаме да дийцар царна», - аьлар тха газетага.

«Балха экспедици тахан кхувш латгарий вахаре эшаш гулакх да, кхоанарча профессена накъаболхаш гIа баккха аьттув ба из», - дийцар кхетачен хьалхалаттараша.

«Кибер-Хьалхарбарий» проекта шоллагIча даькъе котбаьннараш белгалбир

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайче хьакхайкабир «Кибер-Хьалхарбараш» яхача мехка проекта шоллагIча даькъе котбаьннараш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан «Хьалхарчар боламо» викалаша.

«Цу даькъ тIа бераш шоашта Интернете хьагойташ хиннача

кхерамзлен темах фу хов хьежача чакхдоалаш дар. Доакъашхошта дагадехар дунен бувзама оагIонаш миштай, малагIа кхерам бахьаш хила йиш я цига гIолла, мишта лораергья зуламхоех, вирусех ший аккаунт. Цу тайпара духьалъоттара къовсамга гIолла хьахержар 24 ГIалгIайчен дешара мортиг», - аьлар хоам.

2026-ча шера шахъаре длабахъа безача балхах дийцар Наьсарерча кулгалхоша

Коазой Мадина

2026-ча шера, шахъара куц тоадеш, кхоачашде дезарех дийцар Наьсарерча администраце мэра кулгал деш длайхъача кхетаче. Шахъара моттигаш меттайоалаярах йолча паччахъалкхен программага гюлла белгалдаьчарех дийцар гулбен-нараша.

«Сердалога» из хоам бир цу моттигера. Тоае езаца моттигашта юкье да Базорканаькъан

цли лелаеча проспекта № 10 йолча цлен ков, Московски оалача урама № 31 йола цла, иштта хувцамаш хургда Осканаькъан церах болча гон тла. Гяьзе-Коара Хамхой цли леляю урам тоабе лерхI.

«Бахархой хьал аттача доакхаш хила деза деррига хувцамаш; цудухъа, царца бувзама бувлаш, царна хетар теркаме эцаш, длабахъа беза болх. Цу гулакха царга хоаттам беш, длакхухъаш хила беза болх», - аьлар шахъара да волча Оздой Руслана.

ГалгIайчен кулгалхочо дийцар, «Земски» программа дIахо дIахьош хиларах

Аькхенаькъан Марем

Россе Президента Путин Владимира тIадиλλα тоае аьнна, «Земски хьехархо», «Земски лор», «Земски фельдшер», «Земски культуран болхло», иштта «Земски тренер». ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Маьмуд-Иаьлас белгалдир, уж дIаяхъара хьал аттача даккхаро, доакъашхой цу юкье духагIа хиларо, дикка лакхбергба ювца программаш царна юкье дакъа лоацаш барашка дIахьоачаш хилара боарам.

Цо иштта белгалдир Президента хьалхадаьккхар дIадахъар лоархIама долга, из дувзаденна да яьннача хана боарам цаоттабарца. Цо яхачох, дикагIа таро хургъа программашка къона говзанчаш болх беш хилара. Иштта уж йоал яла езаш а хургбац.

«Цу таронаша юкьебоалабергба юрташка болх бу хьехархой, лораш, тренераш, культура болхлой - наьха вахара хьалаш тоадара эшаш бараш. Вай республикан из тIехъара тIа дола новкъостал да, эшаш болча болхлошца моттигаш чIоагIьяра, иштта бахархошта дикагIа дола вахара хьалаш хьакхоллара», - аьлар Мехкадас.

Харцача наькъ тIа балара бахъанех дийцар Наьсарерча студенташца

Гяьгенаькъан Мартина

Тахан кагирхой во оамалаш Юмаеш, харцахъарча наькъ тIа балара бахъанех дувцаш, кхетаче дIайхъар кагирхой гулакхех йолча комитета Наьсарерча политехнически колледже. Цох лаьца «Сердалога» дийцар КДМ доакъашхо-

ша. Кагирхой гулакхех йолча комитете керттера болхло волаш къахъегаш волча, СВО ветерана Шоанахой Муслима дIайхъар кхетаче.

Спикера белгалдечох, кагирхой воча оамалашта тIаозаш цхьацца бахъанаш хул. Кхувш латтарашта массаха-

на цIенагIдар, нийсагIдар дешара моттигашка, цIенъюкье хьалхадахар мел лоархIама да дийцар цо. Воча, зуламе долча хIаманца ший вахар толхадар, наха юкье ше тешам байна саг хинна дIаоттавар ираз дайнача гулакхех долга белгалдир СВО ветерана.

«Кагирхоша кхетаде деза, цо

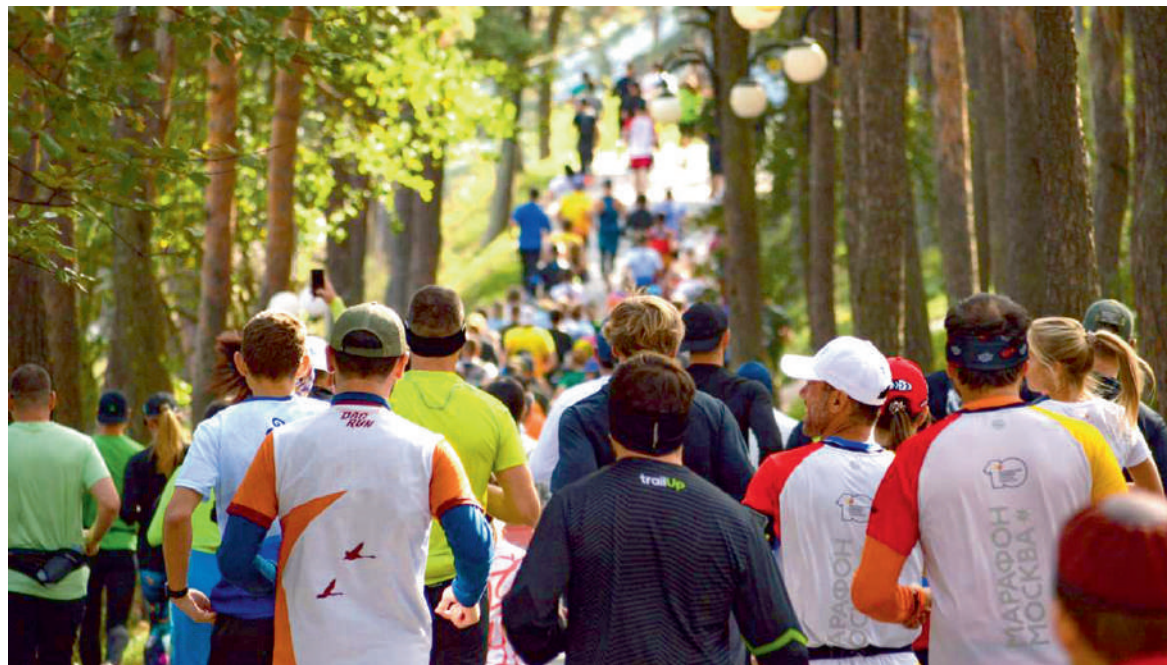
мел боаккхаш бола гIа вахаре лар юташ болга, цкъа ший цли воча гулакхашца дIахазийтача сага юха тешаме саг хинна дIаотта хала долга. Дикача, беркатеча хIаман тIакхувш ваха веза саг, из даиман ший дегчу леладе декхарийла ва из», - дийцар Шоанахой Муслима.

«ЖIайрахъ» яха 7-гIа халкъашта юкьера кхетаче дIахьоргъа мехка

Гяьгенаькъан Мартина

«ЖIайрахъ» яха халкъашта юкьера 7-гIа асфальта тIара марафон дIахьоргъа лоаман моттигашка. Из хоам «Сердалога» бир туризмах йолча комитетера.

«Укх беттарча 27-28-ча де-ношка берригача мехкара доакъашхой гIалай моттигашка гIолла бовдаргба. «Iарамхи» яхача курорте хургда из гулакх хьаделлар», - йоах тхогарча хоам. Тайп-тайпарча ханашка кхаьча нах ба бовдаргбараш. Программан юкье да бераш довдар, кхуркхолга тIабодача новкъа гIолла адар, 4-гара 42 км кхаччалца удаш никъ бар.

МагIалбикерча администраце болхлой диспансери-зацех чакхбаьлар

Коазой Мадина

МагIалбикерча администраце болхлой могашал тохкаш хилар, шахъарерча ЦРБ лораш. Из хоам «Сердалога» бир администратора.

Нах балха болча моттигашка дIаухаш, цар унахцIенон хьал тохкаш, балхара тIерабаьнна лорашка ухаш лела ца кхоабеча наха боккха пайда беш, хилар из гулакх.

Администраце 40 совгIа болхлочо дегIацара шекар, цийна боарам техкар, холестерин йистар, иштта, ЭКГ яьккха, дего болх мишта бу хьехар.

ДIахо лорашка чакхбала безарашта, сенгара дIаболабала беза хьалхадаьккхар.

ОГИБДД болхлоша дакъа лаьцар даьй-ноаной гулламе

Курскенаькъан ИбрахИм

Новкъа лелара кхерам-злен Ерригача Росс кИра дIахьош, Сурхо тIарча ГБОУ №5 йолча СОШ юкъарча гулламе ГИБДД болхлочо довзийтар берий даьшта Наьсарен кхален доазон тIа авареш яра хьал, цо дийцар кхувшбоагIараша новкъа лелара бокьонаш лораш цахиларах, иштта карарча шера бераша, ондаргаша дакъа лоацаш нийсденнача наькъа-транспорт хатарех.

Инспектора белгала ма дарра, доккха дакъа дIалоацаш да бераш аварешта юкъе нийслуш хилара хьал лаьгIдара царца профилактикан болх дIахьош хилар, уж кхы а зIамагIа болча хана денз бе безаш ба из болх, лоархIаме да кхерамзлен бокьонаш царна йовзаш хилар. Цу юкъе берий дай а дика масала гойташ хила беза.

Ший къамаьл чакхдоалаш, инспектора тIахьийхар берий дай, зIамига пассажираш дIа-юха бугаш кхерамзлено дIадехараш юстара цатеттара.

ГIалгIайчен бераш Юмаду, новкъа кхерам боацача тайпара лела

Коазой Мадина

Новкъа лелара кхерамзлен Ерригача Росс кIиранна чудоагIаш, Яндарерча «ГIайре» яхача берий беша ухарашта кхетам луш, «Сакъердаме доладалар ПДД мехка»

яха кхетаче дIайихьар, цун чулоацам цIеро ше хьагойт. Кхетаче хоза а сакъердаме а хилар.

Деша даха ха йоацача берашта хьалхадаьккхар, новкъа лелара керттера бокьонаш

наш малагIаш я. Масала, сenna езаш я наькъ тIа ягIа гIармаш, фу яхилга да водителашта из санна дола сурт наькъ тIа хилар.

«Бераш шоашта деннача ПДД дешаех латтача хаттарашта жоп дала хьежар, уж дакъа

лоацаш дар «Наькъа гIарма» яхача эстафете, иштта «Автобуса чу барIараш» яхача оагIонца; цига капитанаша, кхерамзле а йоацаш, дIайига езаш яр ший тоаба из яха езача», - аьлар «Сердало» газетага из кхетаче вIашагIеллараша.

Даьшка-ноаношка дийцар, берий наькъашкарча кхерамзлен хьакъехьа

Коазой Мадина

Укх деношка республике, берригача мехка санна, дIахьош да наькъа кхерамзлен кIиранна. Цунца дувзаденна деша даха ха йоацача берий моттигашка, ишколашка дIахьош я кхетаченаш. Царех цаI хилар Эккажкьонгий-Юртарча №7 йолча ишколе. Наьсарен кхалегIолла йолча Росс кIиранна ОМВД ОГИБДД болхлоша цхьана дIайихьар из кхетаче берий даьшца.

Керттера терко тIахьийтар цига гулбеннараша лоархIамеча моттига, из яр сердал луш дола гIирсаш, бераш лоралуш йола моттигаш, даьша луш бола хьа-

хам.

Дугенаькъан Рустама белгалдаьккхар, малагIа лерхIам ба бераца даьша дувцаш хилара, «цIа-ишкола-цIа» яха никъ цаI хиларах лаьца. Иштта белгалдир лелае езаш хилар берий барзкъаш тIа сердал луш йола белгалонаш. Уж барзкъа тIа, тIормигаш тIа хиларо баьдеча бийсан, ара во хаоттам болча хана, новкъостал ду. Цул совгIа, ГИБДД викало тIахьийхар берий дай, шоай доалахьарча машенашка берашта лаьрхIа дола гIандаш леладара.

«Иштта лерхIаме да шийгара гойташ дола масал. Оаш гойта деза берашта шоаш мел бехктокхаме да цу дешаца, новкъа лелара хьал лорадарца дувза-

деннача.

Диц ма делаш, наькъашкарча берий кхерамзле хилар - из

вай юкъара декхар да. Ишколаша, дезалаша, бокьонаш лораяра болхлоша цхьана къахьегаш

хуле мара, таро хургъяц вай берий могашал, вахар лораде», - аьлар Дугенаькъан Рустама.

«ГIашло тIехвалийта!» яха хьехамаш ду болам дIабихьар вайцига

Курскенаькъан ИбрахИм

Яндаре дIабихьар «ГIашло тIехвалийта!» яха хьехамаш ду болам. Из вIашагIабеллабар Госавтоинспекце болхлоша, «Островок» яхача берий бешарча зIамигача новкъосташца. Кхетаче хетаяь яр Ерригроссе кхерамзлен кIиранна яхача наькъашца бувзабеннача болама, яхаш, хоам бу «Сердало»

газетага Паччахьалкхен автоинспекце зарбан болх лелабараша.

«Болам дIабахьара керттера маIан - водителашта хьалхадаккхар, йоккха терко йолаш, лоралуш хила безилга, гIашлой наькъа тIакхоачаш. Кьонача доакъашхоша кхайкарал дора машинашца боагIача водителашка; шортагIа лела, новкъа бер нийсдала тарлу,

яхаш», - дувц хоамо.

ГIаш леларашта бераша хьалхадоахар, кхерам боацаш наькъал сехьа мишта бувла беза. «Зебра тIа» хьатIабовла мегаргбац, водителашта бокьонца шоаш дехьабовлийтаргбий хайна мара. Водителашта а гIаш леларашта а зIамигача инспектораша боккхача безамца ешар новкъа лелара бокьонех йола байташ, дIадекъар хоамаш тIадола каьхаташ.

Техьенна дагалаттар

Таханарча, дIаяхача ханашкарча турпалий наькъаш дицлургдац ГIалгIай мехка

ГIазданаькъан Ахьмад

Инаркьерча культуран цIагIа дIайихьар «Турпалаш цIаккха а биц ма лулба» яха Даьхен-царча безамах дувца кхетаче. Даьхен лорбой Шера хетаяь кхетаче, кхувш латтарий дегашка Даьхенцара безам, лерхIам совбоаккхаш яр. Тахан ураотташ латгача кьонача тIехьенна массахана хьалхадаха декхарийла да вай Даьхе яхар доккха, боча хила дезаш дош долга. Кхетаче вIашагIеллараша берашта дийцар; дIаяхача ханашка, иштта тахан Даьхен сийдолча кьонгаша гойтача турпалча гIулакхех, цар деналах, майралах.

«Вай мехка яхь йола, Даьхенах дог лаза кьонгаш бах, аьнна, дIадоладир кхетаче вIашагIеллараша шоай кьамаьл. – Россее исторе чухьа кIезига хиннабац дерригача дуненна цIихеза турпалаш, тахан а вайна гуш да Даьхенцара яхь йохкаргIоацараш дуккха болга, шоай хIамах цар дог лазилга. Россее моттигашка массахана баьхаб деналца, майралца цIихеза кьонахий. МоллагIа хIама тIадеча, кхерам яхача дешага шоаш юха ца тохийташ, моастагIчун наькъаш теда, цун лар хоадае арабийннаб уж. Турпалий цIераш тахан йовзаш, яхаш я исторе. ТIехьенгара тIехьенга кхоачаш дахаргда цар гойта денал, майрал. Белгалде деза, ГIалгIай кьаман юкье тхьоврча хана денз, цIихеза турпалаш баьхалга. КIезига яздаьдац цар вахара наькъех исторе оагIонашка. Из деррига хьалхадоахаш, кхею тахан кьона тIехе».

Кхетаче берашка, кагирхошка дийцар, кьаман беркате Iадаташ, оамалаш лархIар, из хIара сага тIалатта доккха декхар долга, хIана аьлча вай хьаькъалах, деналах бизза хиннача даьша тхьовра денз лорадеш хьаденад из, геттара хала ханаш этгача а боха ца бохаш, диц ца деш. Ше хьаваьнна моттиг езаш, цун хIама лораде кийча волаш ваха веза саг. ТIема бирсача шерашка е таханара маьрша вахар оттаде гIерташ шоай синош Iудийхкарий цIераш дагалаьцар гулбеннараша. Уж ба цIаккха а бицбе йиш йоаца бизза кьонахий! Зале гулбеннабар тайп-тайпарча ханашка кхаьча нах: бераш, кагирхой, кьоаной. БоккхагIчар зIамагIбарашта хьехар деш, шоашта бовзача турпалий гIулакхех дувцаш, хоза дIаяхар кхетаче. Сийлахь-боккхача Даьймехка тIема денош дагалаьца, гIалгIай кьаман юкьера 21 эзар совгIа кьонгаш, мехкарий фашиста лира тохаш, цо мел лаьрхIар дохадеш, вай лаьт-ташка чугIортарах дехкевоаккхаш лаьтталга дийцар цига. Гитлера бIухой бохабеш, лаьт-

таб гIалгIай кьамо кхебаь сийдола кьонгаш массайолча моттигашка; командираша, эпсараша тамаш еш денал, майрал гойташ.

Брестски гIап йолча, Москве, Ленинграде, Сталинграде, Курске, Керче лаьтгача лирача тIемашта юкье белгалбаьннача вай бIухоех дукха яздаьд тIема исторе. Кьаьстта моттиг дIалоацаш я, мехкдаьтта вышкашта тIакхача гIийртгача фашистага МагIалбик дIа ца лоацыйташ, «Эдельвейс» аьнна Гитлера цIи тилла Кавказе чакхьаккха езаш хинна операци «парх», аьнна, йохаеш вай бIухоша яь духьале. ЦIаккха вай йицье йиш ярех яц майрача кьонгий цIераш: Оздой Ахьмада Мурад, Баркинхой Эсамарзий Ахьмад, Кьоастой Устархана Ширвани, Цхьорой Дудий Iаддал, Малсаганаяькъан Татархана Ахьмад, Абаьданаькъан Арскхе Японца, Iарчакханаькъан Керама Хасолта, Барханой АртагIа Уматтири. Уж цIераш кхы а дукха я, тIема исторе бIаьшерашка яхаргIолаш, вай массане доаккхал дезаш. Тахан гIалгIай хIара цIагIа довз турпалий тIема истореца дувзаденнараш. Шоай даьша дийца цу оагIонцара дукха хIамаш дагадоагIараш ба вайна юкье.

Кхувш латтарашка дIадувца деза доккха истори да из. Цу лоархIамеча кхетаче даькъа лоацаш бар Инаркьерча № 12 йолча ишколера дешархой Кхоартой Абукар, Совтанаькъан Адам, Кхоартой Марем, Кхоартой Танзила, МургIастанаькъан Рабия, Кхоартой Мовсар, Кхоартой Халид, иштта кхыбараш а. Турпалхошта хетаяь байташ ешаш, цар тIема наькъех дувцаш лаьттар уж. Иштта цар хьоахадир Котанаькъан Макшари-па Ахьмада вахара наькъах. Россее Турпал волча цун цIерах я из ишкол. Инаркьерча № 12 йолча ишкола тоаба, цигара дешархой тайп-тайпарча яхьашка, кхетаченашка белгалбоалаш хьабоагIаш ба. Совтанаькъан Ийсай Iашат я цунна кул-

гал деш. Белгалде деза, кьаьстта цо йоккха терко лоаттаелга кьонача тIехьенна ший даьй истори довзийтара тIехьа. Кхетаче дийцар Россее Турпала Келаматанаькъан Макшари-па Iалихана вахара наькъах. Ший кьаман яхь йола воI волаш, Даьхенах дог лазаш, кьахьегаш лаьтгача цунна тIакхайдар бIеха зуламхой.

Дерригача кьаман боккха бохам хинна ди дар 2007-ча шерара тов бетта 17-гIа ди. «18 шу да из кьаман сийдола воI вайцара кьаьста, бакьда, мел ха яхарах; цIаккха а дицдала йиш йоаца гIулакхаш да цо шийна тIехьа дитараш. Ший кьам паргIатонга, маьршача, кхерам боацача деношка кхоачаде гIерташ, бIехача зуламхошта духьале еш лаьтта саг вар из. Тахан из вовзаш хиннараша хьадувцадох, цхьаккха хIамах ца кхераш, дог майра, ший нахах дог лазаш; республике зуламаш доаржадеш, наьха вахар халчаувттадеш лийннача бIехача наьха лар хоадае гIерташ; ди-бийса ца кьовсаш, кьахьийга саг вар из. Дикача цIерца дагалувц из цунца деша баьгIараша, цхьана болх беш хиннараша. Вайна массане масал долаш ваьха саг вар, турпал волаш вахар хаьда Келаматанаькъан Iалихан. ТIехьено тIехьенга ювцаш яхийла цун цIи!

Дешархоша дагалаьцар Украинерча тIема операцена юкье вахар хаьда вай бIухой - Россее турпалаш: Хамхой ЯрагIе Адам - гварде капитан; десантно-тIалатара рота 31-ча Ульяновски Гвардейски бригада доакьашхо Боканаькъан Кьуреийша Мустафа - подполковник; тIом болабелнача дийнахьа денз Донецкера, Луганскера нах лорабеш лаьттар Хьоашаланаькъан Адама Султан - тIалатара тоабан командир. ТIема аренашка вахар хаьдараш дукха ба, царех хIаране тIема истори цIаккха а дицде йиш ярех дац!

«Тахан доаккхалца дувца йиш ярех ба вай кьаман кьон-

гаш. 2022-ча шера денз, Донбассе тIема декхараш токхаш латт вай мехкахо Хьоашаланаькъан Ювсапа Султан. ТIема моттигашка цо гойтача деналах, говзалах шозза еннай цунна Денала орден», - дувцар кхетаче. 2023-ча шерарча бIаьсти, цигара цхьа моттиг мукьайоаккхаш моастагIаша баьча гон юкье нийсьелар рота. Вай мехкахоцо Хьоашаланаькъан Султана ший декхар кхоачашдеш, цIоагIа говза цу юкьера бIухойи машинаши араьхар. Ший гIулакх дика довзаш волча эпсаро хьалхале лелаеш, дIалаьца моттиг мукьаьккхар, бIухой дIахо дIабаха аьттув баьлар. Цу дийнахьа гойтача майралах кхозлагIа Денала орден яла оттавир вай мехкахо. Россее Президента амарца, 2023-ча шера оагIой бетта 8-ча дийнахьа Россее Турпал яха цIи луш, «Дошо седька» яха майдилгелар цунна. Украинерча тIема аренашка декхараш кхоачашдеш мел латта, вай бIухой шоашта тIехьа йоккха цIи юташ латт. Белгалде деза, тхьоврча ханашка денз, моллагIа кхерам тIабеча вай кьамах хьабаьннараш, вIалла уйла ца еш, Даьхен гIулакха арабийннилга. Дукха да тахан дувца, дагалаца... Турпала никь кIоарга, чоалхане хул, яхь йола саг духьал цIи дIахазийтарга кхача ца гIерташ, денал эшача моттиге сийдолаш чакхвала гIерт! Даьхен дизза кьонгаш да тхо яьхараш, удаш дIаиха моттигаш дукха хиннай Россее исторе; бакьда, вай кьамо кхебаьраш, шоай даьй яхь йола никь лорабеш, доккхача дикашка кхача гIийртаб.

«Массахана яхийла турпалий цIераш» яхача кхетачен доакьашхоша дагалаьцар вахар хаьда шоай юртахой Янданаькъан Мусай Джамарза (Денала орден еннар), Озанаькъан Ийсай Ахьмад («Денал хила-рах» яха орден еннар), Шовхаланаькъан Iалаудина Исроапил, Кхоартой Беслана Хьамзат, Арсамаканаькъан Абоязита Со-

слан, ЗагIенаькъан Султангире Беслан. СВО вахар хаьдача турпала воI волча, 8-ча классе деша вагIача Шовхаланаькъан Мухьмада, Даьхен га Iо ца дулаш духьаллаьтгача кьонгашта хетаяь байташ йийшар, массане дог тохадолитташ. Украинерча тIема операцена юкье, шоай декхараш токхаш ба тахан цу юртар Кхоартой Хьусена Хьасан, Кхоартой Хьусена Тимур, ЗагIенаькъан Хьасана Микаил, Кхоартой Адама Артур, Совтанаькъан Хьасана Асланбек, Котанаькъан Салмана Iалихан, иштта кхыбараш. «Царех массанех дог лазаш, ма хулла сихагIа диканца уж цIенах кхетарга хьежаш, сатувсаш да тхо дерригаш», - йоахар юртарча бахархоша.

Даьхен сийленна хетаяь кхоллама программа йоаржайир цига. Инаркьерча культуран цIагIара бераш санна, цига даькъа лоацаш бар цIихеза артишташ Эсамарзанаькъан Iалаудин, Малсаганаяькъан Роза, Пхьугой Амир. Дувца, ала дукха долаш моттиг яр из, ма дарра аьлча. Дикача, беркатеча гIулакхех дувцаш йола кхетаченаш кьонабарашца дIакхашьар мел лоархIаме да дийцар, вIашагIкхетар чакхдоалаш, республикерча Кьаман кхоллама ЦIенна кулгал деча Зурабанаькъан Ахьмада, цу моттига исбахьален оагIонцара болхло йолча Абдурзаканаькъан Аьсета. Кьаман истори сий долаш хургдолаш; эздийча, хозача гIулакхашта тIехьа белгала хила беза бахархой. Шийна тIехьа сийрда, цIена лар йитар - мах баь варгвоаца доккха дика. Хоза хьехам эггара хьалха цIагIара, тIаккха дешара моттигашкара болалуш хила беза. Ала лов, тахан беркате, иразе, машаре хилда вай массане вахар! Воча хIаман юстара йолаш, дикача гIулакхашца белгала йолаш ураоттийла вай тIехье! Деналца, майралца, турпалалца ший вахара никь дIабихьачун цIи бIаьшерашка яхийла!

«Сотис» яхача ахархой оаглонцара семинар дйайихьар юртбоахама Министерстве

Коазой Мадина

Вай мехка «Сотис» яха оагIув боаржабе мегаш ба. Керда программа йо-аржаераша лаьттанца кьахьегарашта лаьрхIа семинар дйайихьар мехка.

Из хоам «Сердалога» бир цу оаглонцара министрствон болхлоша. «Сотис» яхача программаца дувзаденнараш, из мишта болх беш я довзийташ болх дйаихьар кхетаче.

«Сотис» яхача оагIоно дикка аттачаьа боаккх ахархой болх, кьахьегама машинаш а кезизагIа эшаш хул цунца», - белгалдир семинаре.

«Хьога я аргIа» яхача ерригача Россе проекте, дикка гаьнаяннай вай мехкара студентка

Коазой Мадина

2022-ча шера денз, «ХIама хьадеш» яха ерригача Россе «Хьога я аргIа» яхача проекта никь ба мехка дIахьош. «ЦIена кьамаьл» яхача проектаца котало яьккхар укх шера ИнгГУ студентка йолча Албох-чанаькъан Хаджас. Из хоам «Сердалога» бир университета зарбан болх лелабераша.

Яхьаш дйайихьар онлайн оаглонца, хIаьта хIанз, Ростове дIаяхьа лерхIача кхетаче ший проект лакхьеш кьахьега дезаш я вай мехкахо. Россе масса миИнгашкара 1000 совгIа адам гуллург-да цига.

«Шоаша вIашагIехьа мехкара, бахача моттигашкара, муниципалитеташкара, университеташкара, иштта кхийолча моттигашкара хьал тоадарах йола проекташ дикка йовзийташ, йоаржаеш, лакхьеш кьахьега деза доакьашхой», - дийцар тха газетага керттерча вузе.

ГIалгIайчено шийна хетар дийцар театра хургдолчоь, Шолжа-ГIалий тIарча кхетачене

Курскенаькъан ИбрахIим

Шолжа-ГIалий тIа чакхььлар Кьилбаседа Кавказа театральни кхетаче, из хетаяь яр Россе 2035 шерга кхачалца театральни искусство дегIаахара хьал тоадарах. ГIалгIай Республико дика дакъа лаьцар, цу даькъ тIара хьал дегIадоаладарах шоашта бакьахьа хетар оалаш. Из хоам «Сердало» газетага бир мехка культуран Министерстве.

Кхетаче гулвелар 150 совгIа говзанча; цу юкье театрий, дешара моттигий, ерригача Кьилбаседа Кавказа федеральни куран культура лелаю ви-

калаш а болаш. ГIалгIайчен викалашта хьалха латташ яр республикан театра болхлой вIашагIтеха йола культуран министра гIонча Куртой Макка.

Дувца оттадаьдар керттера дешаш: паччахьалкхено дIадехаш дола болх вIашагIтохара керттердараш белгалдар, театра искусствон «Россе керттера темаш», иштта Россе театра болхлой Союза 150 шу дизарга кийчо яр.

Цул тIехьагIа, РФ культуран министра гIончас Першин Сергей белгалдир театро мехка культуран хьал чIоагIдара юкьедахьаш дола дакъа, хIаьта РФ СТД кулгалхочо Машков Владимира белгалдир моттигаш-

ка из болх дIабахьар лоархIаме долга.

«Кхетаче дакъа лацаро ГIалгIай Республиканна таро елар, российский театра хургдолчунна шоашкара дакъа юкьедахьа. Тхо тешаш да, тхоай балха говзало, иштта оаха хьалхадаьккха-

чо, вай республике санна берригача мехка а кердача боарам тIа бала таро лургхиларах!» - аьлар Куртой Маккас.

Кхетаче лоархIаме я балха говзал дIа-юха эцара, театра искусство дегIайоалаеча, ГIалгIай Республике санна берригача мехка а.

ГIалгIайчен дешархой дакъа лоацаш ба, «Хьалхарчар меражгаш» яхача Ерригроссийски боламе

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайчен дешархой дIакхийтар «Хьалхарчар меражгаш» яхача Ерригроссийски боламах, цо тIахьех дийнатий йоакхо яра, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан «Хьалхарчар болама» бувзамаш лоттадеча Налганаькъан Рамзана.

«Хьалхарчар Кхело аларах, республикан юкьарча дешара моттигашка дIадихьар говзанча хьехамаш, цига кьонача хьинардараша шоай кулгалшца цискашта лаьрхIа дола ловзоргаш кийчдир. Цо таро елар берашта, доал де саг воацача хьайбай йоакхо яр эшаш долга кхетаде. Болам вIашагIбеллараша дIаделар деррига ловзоргаш хьайбаш леладеча моттиге, цига хIанз царца сакьердаш да «ховха кетараш» ювхараш», - аьлар хоамо.

Йоккхача кхачан фестивале дакъа лаца бех мехкара бахархой

Гаьгенаькъан Мартина

Йоккха кхачан фестиваль дIахьоргьа укх бетта 25-ча дийнахьа; Магасерча культурах, спортах, туризмах йолча моттиго дунен тIа эггара лакхагIа йолча музея «Барта гIалан» доазон тIа. «Сердалога» из хоам бир цу гIулакха хьалхалаттараша.

«Фестивала керттера декхар - бахархошта, туришта юкье кьаман даараш доаржадар. Программан юкье да «ТолашагIа дола гIалгIай модз», «ТолашагIа дола цIагIара хьовла» яхараш.

Мерза кхача мел безараш гулбергба яхьаша. Массане дог ураоттадеш цIай хургда цох», - аьлар ЦКСиТ викала Янданаькъан Абте. Даькъа лоацаш хургба нокхарий леладараш, ноанал де ховш бараш, иштта кхача кийчбеш йола моттигаш. Хьоарах, жуврах даь хьовла гойта деза доакьашхоша, иштта 3 тайпара модз. Нийсса кхо сахьат даьлча хьакхайкабергба котбаьннараш. 48 эзар сом ахча да цу гIулакха хьакьоастадаьр. 15 эзар сом ахча лургда котбаьннарашта, шоллагIа, кхоалагIа моттигаш яьхарашта итт эзар, пхи эзар кхоачаргда.

Хіама довзара тІехьа, къахъегаш ба вай кагирхой

Коазой Мадина

Массахана цхьан метте ца латташ, эттача хана-ца гІа боаккхаш, кердача наькъ тІа пайдане хург-дараш довзара тІехьа къахъегаш хила беза та-ханара кагирхой.

Кийча бий тахан вай къонабараш из шоаш-та дІатІайца болаба-ла? Цу оагІонца дувза-деннараш, иштта кхыда-раш довзара тІехьа йола кхетаче дІайихьар Мос-скве ПалгІайчен массазар-ча викала фусаме. Шахьа-ре дешаш бола вай студен-таш, йиь тоабанца бекъа-бенна, кхетама хьал довзий-таш йолча яхьашка, вІаший гІорташ бар.

«Анаконда» яхача то-абан студенташта тІехьа хилар котало. МоллагІа хІаман духьа кийча хилар, кхетама хьал, иштта кхыда-раш лакхача боараме гойтар цар. Дакъа лоацаш мел хин-нарашта баркал оал оаха, иштта хІама довза гІерташ, хьинаре, кадай хиларак», – белгалдир Москверча вика-ла фусаме.

Керттера архив кийча я, балха кердача боарамга яла

Гаьгенаькъан Мартина

ПалгІай Республикан паччахьалкхен архивни гІулакха къахъегамхой кийча ба, шоай болх кер-дача боарам тІа баккха. ДукхагІа даькъе из да балха юкъе нейросеташ яхар, иштта дукха таро-наш йола хьалаш лела-дар, яхаш, дийцар «Сер-дало» газетага цу урхал-лен зарбан болх лелабе-раша.

«Таханарча заман архи-ва даькъ тІара технологеш, нейросеташ, таьрахий хат-тараш, иштта кхы а дукха кердадараш юкъедахаро таро лургьа болх дикагІа дегІабоалабе, из дийцар он-лай-хьажара секце халкъаш-та юкьерча «Kazan Digital Week - 2025» яхача кхе-таче. Говзанчаша терко тІаяхийтар, таронаш-та Docora AI «Синапс таь-рахьашца дегІаахара» даь-къа. Цун новкъосталца таро я архивацара къамаьл лела-де «Архивариуса» гаьнар-ча хьалашка. ГАСа болхлоша тоадергда шоайла къамаьл хилара хьал исторически а документальни а тІехьален даькъ тІа аттагІа долча тай-пара», – аьлар хоамо.

«Лергдоацача сура» гойтам дІабихьар Наьсаре

Гаьгенаькъан Мартина

«Лергдоацача сура» гойтам хьабийллар вай мехкарча музее. Цига гулбенна хилар республикерча тайп-тайпарча моттигашкара доакъашхой. «Сердалога» из хоам «Хьал-

харчар болам» яхача оагІоно бир.

ЛоархІаме хьаьший болаш, кхетаче къамаьл деш яр цІаккха лергдоацача сура ис-полкома кулгалхо йола Шадри-на Наталья, сура штаба кулгал-

ду БІарахой ИбрахІим, «Хьал-харчар болам» яхача оагІонна хьалха латта Албохчанаькъан Марина, цун гІонча Пхьошанаь-къан ИбрахІим.

БІухой сурташ дар цига хьокха оттадаь. Студенташ-ца, дешархошца гулбеннара-

ша дийцар тІема истори до-взар, моастагІа вохавеш лаьт-тача бІухой цІераш йиццар лоархІаме долга. Іоажал йоац-ча суро Россє хІара вахархочун дег чу лакха моттиг дІалоацаш хила езилга белгалдир гойтам дІахьош хинначар.

Хьурмато саг рузкъанна соввоаккх

Йоазонхочун кердача книжках лаьца

Іарчакханаькъан Сали

Нагахьа санна хьурмат яхача дешо саг рузкъан-на соввоаккхе, из цІи йолча БулгІучанаькъан Мурада книжко саг хьаькъала совво-аккхаргва аьнна хет сона. Йоазонхо селхан-тахан юкъ-евенавац вай литературан-на, дукхача хана денз яз деш, эрсий а гІалгІай а шаккха мотт шаьра ховш, хьавоагІаш ва из. ШоллагІбар цунна харо-дикка цец а ваьккхар со, хІана аьлча из ва республике цІихеза Іилманхо, экономиче-ски Іилмай доктор, прфес-сор, ИнгІУ кафедра кулгалхо. Цу тайпара нах башха ховш хилац наьна мотт, дІабувца хойя а, йоазув мухха а довзаш хилац уж. Бакъда Мурад, сона гучох, наьна меттаца чІоагІа безам болаш а сакъ-ердалуш а саг ва, цу меттала доккий книжкаш язде во-лавленнавале. Цо ше яхачох, хьалхара ший книжкаш цо эрсий меттала яздаьд. Царна юкъе да романах: «Любовь и рок», «Кавказский роман», «Горский роман», «Судь-ба». Царех тІехьардар цо ше гІалгІай меттала даьккхад.

Иштта цо арадаьхад дувца-рий, байтий, кицай, иллей гулламаш, уж а шинна мет-тала кєпа йийтта да.

Мурад ваь хиннав 1955 шєра наджгоанцхой бетта 22-ча дийнахьа. Вешта аьлча, укх шєра нийсса 70 шу диза-д цун ший, хІаьта цо къахъ-гама никъ дІаболабаь 50 шу диза-д. Из ва Россє йоазонхой Сою-за доакъашхо, ГІалгІай Рєспубликан эггара дезагІа дола паччахьалкхен совгІат, «КарагІдаьннарех» яха орден-еннай цунна, цо хьийга къа, хьабєна вахара никъ теркал а бєш.

«Хьурмат» яха цун керда книжка дийкъа да 4 даь-къа, цунна юкъе да 68 дув-цар, 64 байт, шин мугІарах а биь мугІарах а латта байташ-ца яздаь 259 кица, 16 илли. Кхыча дешашца аьлча, боккха къахъегам ба книжкан мужал-та юкъебахар. Дувцарашта юкъе да тайп-тайпара ханаш а оамалаш а йолча наха деза-лургдола йоазош. Цар гІеттаду вахарєра цІєнхашта а беламе а дешаш. Уж дешаца хана, царех дуккхадараш вахаре нийсден-на хІамаш дувцаш хиларах

тєш. Из ала йиш я Мурада бай-тех а. Масала, «Цєна рузкъа» цІєнхашта байт я, «Бухгалтер» къахъо бєгаш ба. Къаьстта а хоза дешаш лєхад цо «Ор-стхой йол» яха байт кхоллаш. Укхаза белгалдаккха деза йо-азонхо ше а орстхой тайпан саг хилар, БулгІучанаькъан ор-стхой ба.

Оалаш да, кицаш багах-бувцама эггара хьаькъал долашагІа йола жанр я, аьлє. Мурада кицаш багахбувцам-цара а доацаш, цо ше кхєл-ла (авторски) кицаш да; цул совгІа, байтий хисапє а кхєл-лад цо уж, из атта болх бац. ХІаьта хьаькъала кІоарга а метта говза а да цун кицаш. Дешаргда вай царєх массєхк:

«Дунєн бала боацаш хургва саг,

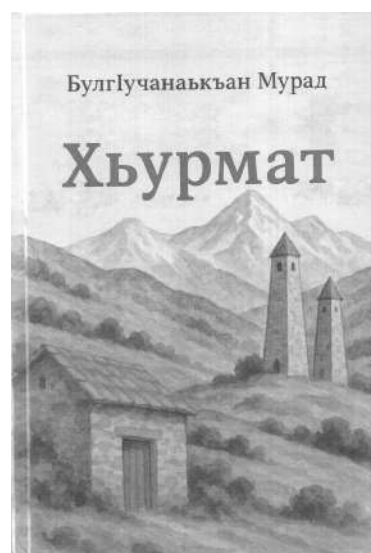
Хьой цо нийсса гІалгІай никъ».

«Іовдал наха хьєха гІєрт, Дийшачо им-беркат гойт».

«Хьаькъалца дош аьлча а тов,

Ійрчадар кулг тєсєаца а хов».

Книжка юкъєдахє иллєш а тайп-тайпара чулоацам болаш

да. Мурад ше Ачалкхєрча БулгІучанаькъан ва, цуду-хьа яздаьчох тара да цо «Йок-кха Ачалкхє» яха илли. Иштта цо яздаьд «Магєсах», «Хьаь-къалах», амма дукхагІа дола иллєш бєзама лостам болаш да. Масала, царєх да «Іайна», «Дали», иштта кхыдараш.

Книжка деррига довза бєзам бале, из деша деза. ХІаьта сона лов Мурад 70 шу-дизарца даькъалаувца. Цун кердача байташка, дувцараш-ка, иллєшка сатувсаш хургда вай.

12 ДИКАЧА НАХАХ

Декаш хинна поэта дог

Угурчанаыкъан Азмат-Гире 80 шу дизарга

Гарчакханаыкъан Сали

Л и т е р а т у р а н н а юкьебоагIаш хул тайпа-тай-пара балхаш деш бола, деша-раш дийша, бе-бе ханаш йола нах. Царех цыхабараш, дукха ха ялале, шоаш дIабоал цунна юкьера, кхы дIахо яз ца деш. Уж ба цыхан юкба сакьерда-ма цунна юкьебаыхка хинна-раш, цIенхашта уйла цунца йоацаш кыхахийгараш. Бакъ-да цыхаыхка тайпа хул йоа-зонхой, яз ца деш Iе магац царна, хIана аылча дунен чу боагIача хана шоашта Дала белгаллдаь дакъа да цар леладер. Цу тайпарча цIенхаштача поэтех цаI вар Угурчанаыкъан Шовхала Азмат-Гири. ВIалла цун байташ Iо ца йи-йшача ха йиш я из деша гов-зал йолаш саг хиннилга. Гаь-генаыкъан Гирихан еррига-ча Кавказе а дикагIчарех цыха поэт вар, нагахьа санна цо саг могаваывале, цун байташ кьо-абальеш цох йоазув даьда-ле, ха мара дезацар, цо вувца саг дика кхолламхо волга, хIана аылча хала дар Гириха-нага воча поэтах яздайта, из хоаставайта. НийсагIа аылча, цо яздергдацар Азмат-Ги-рех, нагахьа санна цун бай-ташца шийна моллагIа яле а цыха дика оагIув кораяеца-ре. ХIаьта ший йоазон керте от-тадаьча дешашца хьахайтад вайна Гирихана, фу дар Угур-чанаыкъан Азмат-Гире бай-ташцара шийна дезаденнар. «Метта цIеналца яккха кота-ло» аьнна цIи тиллай цо «Дега мерзаш» яхача Азмат-Гире книжканна ше язъяьча деша-хьалхенах. Кыхьча дешашца аылча, говзача поэта Гаьгенаыкъан Гирихана эггара хьалха езаеннар хиннай цун метта цIенал.

Азмат-Гирена мотт цIена а дика а харах цецвоалилга а дац. 1945 шера тов бетта 26 дийна-хьа ше Казахстан Асмолински областе ваьвале а, наьна мотт Iомабе таро хиннай цун дай баьхача Экаажкьонгий-Юрта. 11-12 шу даьнна кIаьнк хиннав из вай цIадоагIаш. Да воацаш виса уж ши кIаьнк кхоабаш яьгIай цар нана. ВоккхагIволча Iамарханах гIорваьнна коарт-лаш кхею звеньеовой хиннавар. «Экажевски» совхозе кыхье-гаш хилар из йIаьххача хана. Азмат-Гири зIамагIа вар, цу юр-тара №1 йола юкьера ишкол як-ккхача, гIалгIай радио диктор хиллал дика Iомабаь хиннаб цо кьаман мотт. Из мотт атта хилар е хала хилар дувцаргдац вай. Из безаш хиннав зIамига саг, цудухьа Iома а баьб. Аз мас-сахана оалаш да, ший наьна мотт дика ховш вола, кIоаргга из Iомабаь вола саг цIаккха а кIалвусаргвац. Из бакъда. Аз-мат-Гирена а, из дунен чу мел вах, гIо деш, оагIув хьаллоацаш хиннаб наьна мотт. Цу метта-

ла радио кыхьега дIаволавале, унииверситет а якккхе, «Серда-ло» газета эггара лохерча балха-гара денз эггара лакхагIча бал-хага кхаччалца кыхахийгар цо. Керттера редактор хила кхен-зар цун, цунгара дIа мел ийккха балхаш цо газете дир. Азмат-Гиреца, ши кабинет мара юкье йоацаш, кхаь шера кыххий-гар аз «Сердало» газзета редак-ци Шолжа-ГIалий гIа хиннача 1981-1983 шерашка. Сол кхойт-та шу воккхагIа вар из, амма шийл зIамагIвар лоархIаш, цун юхь еш, цо аьннача нийсача де-шага ладувгIаш саг вар журна-лист. Сабарга диллача, цул саба-рех саг цо баьча балха гIа хург-воацаш, сел сабаре вар. Дукха-ча моттигашка цыхана нийс-делар тхо цу шерашка, оамал, эздел, яхь, денал довзийташ яр царех нонагIьяраш. Шийх цыха гIалат ца доаккхийташ, боккхагIча а зIамагIча а нов-кьосташта везаволийташ, чак-хваьлар из ше мел вах. Ше газе-те баь болх цунна мел безар-м дувца а дезац. Из балха вале, цыха ший тайпара сапаргIато, сабар, газет ший ханнахьа а гIалат доацаш а арадаргхила-рах бола тешам боссар редакце тхов кIалха. ХIаьта корректора, корреспондента балхах, про-мышленни а транспорта а отде-лах чакхваьннача цунна керт-терча редактора заместителя гIулакх атта лелалора. Цыхайол-ча хана, из газет арадаьлча, ти-пографера из хьада а ше водар. Куралах а сонталах а хIама доа-цаш саг вар редактора замести-тель. Цун йиш яр цига моллагIа корреспондент е кхьвола болх-ло вахийта. ХIаьта а ше водар из, газетаца дувзаденна мел дола зIамига а доккха а хIама шийна лоархIаме доландаь.

Тахан цун байтех, цар кхай-каеш хиннача уйлаех дукхагIа дувца безам ба са. Цу лостамагIа кыхьегаш цо арадаьхадар «Стихаш», «Дега уйлаш», «На-на-Даькьасте», «Са дега безам-ГIалгIайче», «Дега мерзаш» яха книжкаш. Цул совгIа, Аз-мат-Гире байташ Iомаю ишко-ле, 8 класса лаьрхIача книж-канна юкьеяхай цун массехк байт. Цун кхолламах «ХIанзара гIалгIай литература» яхача книжка гIа ше яз деш, Солса-наыкъан Iийсай Азас массехк даькьа бийкьаб поэта кхоллам: «Литературни кхоллам», «Даь-хенах а Iаламах а йола стихаш», «Наьнах йола стихаш», «Без-амах йола стихаш», «Вахарах йола уйлаш», «Поэмаш». Царех моллагIа дакъа вай хьаэце а, из айхха дувзаденна хургда вахарца, гIалгIай кьаман кхе-лаца, наьнаца, новкьосташца, лоамашцарча безамца, езача йолаца. Цо оалаш дола хIара дош хIиллан, деша доаккхала кIийлен гIа кхелладац, цIенача дег тIара доагIаш а шийх теша-веш а да. Цул совгIа, из а цун йоазув а цIаккха тувладе йиш яцар кыхьча байтанча кхоллам-

ца, хIана аылча кхьчарех тара боаца ший мотт болаш, ший оаз а никъ а болаш дар цун кьоала-ма кIалхара хьаарадоалаш мел хинна йоазув. Метта кIаьдалах, уйлай кIоаргалах, сабарерча оамалах цу сахьате йовзар цо язъяь байт. Лоамашкара поэт волга хьахайташ декар, цо ше ма аллара, цун дулха «дега мер-заш».

МоллагIча поэта лоархIаме да ший кьаман оамал йовзий-тар, цунна хетадаь дикагIа дола дешаш яздар, из хоастаяр. Цох доацар а ца дувцаш, бокъон-ца йола ший кьаман оамалаш ювцар Азмат-Гире ший йоа-зошца. Iалбаканаыкъан Жа-браила ГIалгIайче езаш хин-най «воIа нана» санна, Гаьге-наыкъан Гирихана ший мохк безаш хиннаб вахар, рузкъа, ше мел дар санна; Янданаыкъан Джамалданна ше кхийна мот-тиг езаш хиннай йилий бIарг санна, наьна дог санна, иштта кхы дIахо а. ХIаьта Угурчанаыкъан Азмат-Гире ший кьам, ГIалгIайче ювчача хана, цар дизза сурт оттадаьд, вахаре-ра цыха оагIув хьаййца ца Iеш. ГIалгIай яхача ший байта гIа цо дувц, ший кьаман эзделах, деналах, цыхьоагIонах, хьаьша лархIарах, сабарах. Царех хIара хIама чIоагIдеш масал кхувл цо. Уж деррига хIамаш, оамалаш вIашагIкхийтача мара хьахилац вай кьаман дизза сурт, царех цаI дIакъаьстача, из сурт йист якккхача санна а дизза доацаш а хетаргдар вайна. Ювцаш йола байт ишколе Iомаеш а, дешар-хоща езалуш а я. Эггара хьал-ха белгалдаккха деза, из атта ешалуш хилар; чоалхане а кхе-таде хала а хIама корадергдац цун мугIларашта юкьера. Цул совгIа, кьаман исторех хьок-халуш, дIадахар дика довзий-таш, даьй гIулакхаш дувцаш я из байт. Цудухьа из ешаш мас-сехк дикахетар хул дега, хIама харца дувзаденна хул хIама дов-зар. Бешаргба вай цу байтаца-ра массехк мугI:

«ГIалгIай массаза хиннаб
эздел долаш,
Царгара из даьккха моттиг яц.
Аз-м доаккхал ду се гIалгIа
волаш,
Духхьал деша тоама яхаш дац.
ГIалгIай массаза хиннаб денал
долаш,
Цунна тешал вайга шортта да.
Цыхаккха низ из цунгара
доаккхаргдолаш
Лаяттан букъ гIа бале тамаш я.
ГIалгIай массаза хиннаб
цыхьоагIо йолаш,
КIалха кIийле йоацаш яхаш
дац.
Бала кхавчар, цIаккха «ак»
ца оалаш,
Хьал ца лоацаш вита
моттиг яц...»

Дуккхача поэташга санна, боча я Азмат-Гирена хьам-

сара нана. Цыха байт язъяь Iийнавац из ше малхаваьккха-ча, дийнахьа-бус ший уйла еш, воча хIамах ше лоравеш яьхача сагах. ХIара поэта ший да наьна сурт. Масала, Янданаыкъан Жа-малдас наьнага дех, арахьа лелаш волча ший сагот цадар; Осменаыкъан Хьамзата хета-лу нана даим цыха бала дег тIа болаш яхаш мо; Гаьгенаыкъан Гирихан чIоагIа лоралу тхьайса улла нана ше сомаяккхар кхе-раш; Iалбаканаыкъан Жабраила хетачох, наьна кулгаш кхелла-дац воIа мерчий тега, уж кхел-лад вилий бераш ага дехка. Из мугI геттара дIабIаьхбе йиш йолаш ба. Азмат-Гире ший никъ лехаб наьна сурт-сибат кхолла, нана воI цIаварга хье-жаш я, бакъда ха яхача хана, из кхы цIа ца вена, дIатхьайсай. Мичча хана воарIе а, нанна доккха совгIат да ший бер бIаргагор. Мел воккха из вале а, нанна цо Iодаь бер да из, шовзт-къа шу даьлча а да, кховзткъа шу даьлча а да. Нанас масса-за гешт дергда ший бера, ела-енна тIаэцаргда, цун дог, цун уйлаш кхетаергья. Укхача дага-дох сона, шийна геттара доккха халахетар даьча воIага нанас аьннад яха дешаш. Наьна дог детта, из пешка чура хьадак-кха дIачукхайдача ший воIага: «Кулг доагор Iа, са кIаьнк!» - аь-ннад йоах цун кIаьдача оазо. ТIаккха мел кьахетаме хила еза нана ший бераца?! Цо тохаш дола тIоара а (нагахьа санна тохаш хуле а), ший бер лозадар кхераш тох, оал. ЗIамига волча хана, каст-каста гора сона цыханнахьа яха аьнна араьнна-ча нанна тIехьаделхаш, цунн-ца даха гIерташ дола бераш: кIаьнкаш а йиIигаш а. Наьна-цара кьаста безам боацаш, из ца гуш лоаца ха яккха ца ловш делхар уж. Цу хана аз кхетада-цар уж хIана делх, уж соцаде а

теде а оарцагIбоагIар кхьмет-тел новкъа болха нах, лоала-хой. Уж хIана делх аз бокъон-ца кхетаданзар воккха хинна, нана йоацаш се висача мара. Из дIаььнначул тIехьагIа ши-кхо ди даьнна, нах дIа-юха кьаь-стача кхетадир аз, бераш нанна тIехьа хIанна делхаш хиннад. Кхы цIаккха из гургIоацилга дагадехача, цун оаз хозаргIо-ацилга хайча, бера оамал тIа ваха безам хулар са. Нана елча бIаргах бежа тIадам мохк оа-габилла йоккха гIайгIа шийца йолаш, бежа ба аьнна хет сона. Да венна, юххера нана йоацаш а виса лелача вовзаш волча зIамигача сагага цкъа тхоай нанас хоатташ хезар сона:

- Фу деш ва хьо, миштад хьа вахар?
- Нана дIаььнначул тIехьагIа, ер деррига дуне давсса хет сона, - аьлар цу зIамигача сага.
Цкъа дайна ираз а кораде тарлу, деха дог а тоадала мег, байна боахам-рузкъа а метта-оттаргда, амма нана цкъа мара хулаш яц, из хувцаргIолаш а цуннца нийслургдолаш а хIама лаяттан букъ гIа хиннадац е хург а дац. Массехк мугI бе-шаргба вай Азмат-Гире нанна хетаяьча байтацара:

«Со цIакхавчав, сайна
дагадоацаш,
Хьо догдилла Iойижача хана.
Хье аз гIоттаярах,
сел ха йоацаш,
Iа сох бехк ма баккхалахь,
са нана.
Хьона мара довзац са дог,
нана,
Са когий тата гаьннара
лораду.
Ховш ва шаьра, хьа дог
массахана,
ВоIа яхаш даим детталу...»
ТIехьарча шерашка, вай

республика кхоллаенначул тлехьагIа, ше ваха лаьрхIаца моттигех байташ язъяяр поэта. Цкъа цо яздаьдар, ше Магасе ваха безам болаш хиларах. Бакъда ваха-м Наьсаре ваьхар из, ше валлалца йолча хана, КамазЦентр оалача моттиге. «Со-м вай лоаме хьалгIоргва ваха» яхаш я цун цхьабкха стихотворени. Хетаргахьа, кIордадаь хиннад цунна гIалий тIара вахар, машиний тата, сатем байна, даим цхьа хIама лохаш лелаш дола адам... Азмат-Гире ше юртар хьаваьнна хиларал совгIа, из кхы а ахархой дезалера вар. Цун воша Iамархан ЭккажкIонгий-Юрта вахаш чакхваьлар, лаьттанцарча къахьегамца ший къаман сий доаккхаш. Иштта ваха ловш вар зIамагIвола Азмат-Гире а, къаьстта ший тIехьарча шерашка. Колой КIант санна лоамашка жа доажадеш, уж дебаш лела ловш вар из. Цудухьа яздаьд цо укх тайпара мугIараш:

«КIордадаьд ер городера
вахар,
Со-м вай лоаме ваха
хьалгIоргва.
Сихха ийца массехк
устагIа-лаьхар,
Царех дуккха жа де
хьожаргва.

ХIара Iурра царца
аравоалаш,
Лоаман цIена фо аз дуаргда.
Жа делкъийна маша
кхувлаш,
ХьеIа доагIа шовда аз
мергда...»

Укхаз дагадох сона, юрта венача хана, Шолжа-ГIалий тIа вахаш хиннача Азмат-Гиреца хиннад, яхаш, из бIаргадайнача сага дийца хIама. Вешийгара Iамарханагара «Белорусь» яха трактор хьа а ийца, шийна Шолжа-ГIалий тIа цIахьоргIолаш коартолаш я вахав поэт кхай тIа. Хетаргахьа, тIехьа тележка йоадаш хиннай трактор. Цудухьа массехк коартола гали кабина чу хьачуоттадаьд цо. Из веший коа хьалкхача вала воаллаш, царех цхьа гали газа педала тIа IотIадежад, из геттара Iо а тоIаеш. Берригача урам тIа «мухь» бетташ йоагIаш хиннай трактор, коаналараш хьаелла езилга хоам беш. Коарча цхьанне хьайийллай наIараш, трактор-м беша яьнначул тIехьагIа, цига латгача чан аргIо мара соцаяьц. Ший новкъа нийсьенна цхьайола хIамаш йохаяь, кагъь хиннай трактора чархаша. Вешта аьлча, ахархо хинна вала воаллаш хиннав Азмат-Гирех.

Шийца редакце болх беча наьха сий деш, уж лоархIаш, царцара эздел-гIулакх доха ца деш, чакхваьлар редактора заместитель. Из бахьан долаш дукха везар из балха новьосташта. Из хьоахавича, велар отт карарча хана редактора заместитель волча, цунца болх беш хиннача Султиганаькъан Йоакъапа юхь тIа:

- Азмат-Гире дика саг вар, - оал цо лоацца. Диррига чудоагIа цу дешашта, кхы хIама тIатоха ца дезаш.

Картан тIара тIадам

Юрта Ди дездеш хилар Юкьерча Ачалкхе

ГIазданаькъан Ахьмад

Гуйран дIайхача, безамеча дийнахьа; культуран цIагIа юрта Ди дездеш хилар Юкьерча Ачалкхера бахархой. Цхьа дезал санна тхьовра денз вIаший барт болаш, безаш, гаргалонаш чIоагIеш бахача наха лоархIаме ди дар из. Юрта берригаш шоайла бовзаш ба, цунга хьежжа цIай кийчдеш ба яха хоам сиха дIахьа бахар бахархошта юкье. Массехк ди хьалха кийчо е болабелар цу гIулакхаца дог ловзаш бола юртхой. «Культуран цIагIа цу дийнахьа зIамига а доккха а дукха адам гулделар.

Бокьонца дола цIай дар цига эттар, массавар хьувзаш вар, вIаший мархIаветталуш, дахар-денар хоатташ. Шоай юртацарча безамах дувца ловра берашта, кагирхошта, боккхагIбарашта. ХIаьта культуран цIагIара къона артисташ шоашта могачох массане дог айде, цIай тоаде гIерташ бар.

Тхьовра денз юрто хьабенача наькьах, цига баьхача сийдолча нахах дувцаш, из шоай дегашта мел боча я гучадоаккхаш дар гIаддаха бераш. Юрта кулгалхочун гIонча волча Поаланкой Мухьамада юртахой даькьала бувцаш, дикача, беркатеча хIаман уж тIахьехаш, къамаьл дир цу кхетаче», - хоам бу «Сердало» газетига цу моттигера. Юрта Ди дездеча гулбенарий дукха дар дувца.

ХIара сага санна, шоаш кхийна, наькьаш тийхка моттиг боча, еза я цар дегашта. Юртарча наха юкье бувзам, безам хила безилга белгалдир боккхача наха. Юрта цIи йоаккхаш хиннача эздийча нахах дийцар цар. Юкьера Ачалкхе дIаьхий истори долаш, хозача моттиге уллаш я. 1860-ча шерашка эггара хьалха цига баха Iохайшарех ба Чириканаькъан Баьтамарза дезал. Цу хана Чириков-Юрт, е Баьтамарзий-Юрт оалаш хиннад Юкьерча Ачалкхенах; сатийнача, паргIатача моттиге баха мел ловраш тIахьехаш.

Юртарча наха чIоагIа доаккхал деш да цу юртар 1910-ча шера хьалдаь маьждиг. Из беркате хIама дIадоладаьр ва Кхорахой ГIойсам-Хьажа. Маккара цIаваоагIаш, цу маьждига проект ений цо, иштта дIаболабenna из хьалдотташ бола болх. Из маьждиг тахан вай мехка эггара къаьнагIа лоархIаш да. Хоза кулг теа, меттадоаладаь латта дукха ха я из. 1929-ча шера хьайийллар цу юрта «Ачалкх» яха минеральни хий арахедаш йола завод. Таханарча денга кхаччалца ший болх дика хьабхаш, берригача мехка санна араьарча моттигашка а из хий доаржадеш я завод. Юкьерча Ачалкхе дукха тIема доакьашхой баьхаб. Сийлахь - боккхача Даймехка тIема аренашка фашиста наькьаш тедаш хьабхакарех ба цу юртар 50 совгIа саг кагий нах.

Брестски крепосте этгача тIема юкье вахар хаьда майра воI Щечой Дотий Халид а цу юртар хиннав. «Брестски крепость-турпал» яхача мемори-

альни Iоакъа тIа язйир цун цIи 1990-ча шера. Юкьерча Ачалкхера ва дерригача дуненна цихеза суртанча Поаланкой Мурад а. Россетметел, доазол араьарча моттигашка а дика йовзаш я тамашийна начIал долча цу сага цIи, дукхача моттигашка хиннад цун гойтамаш. Къаман суртанча, суртанчий Россет академе доакьашхо волаш, боккха болх ба цо боаржабеш латтар тахан.

Гувнашта юкье, гобаккха хоза, беркате Iалам долаш, уллаш юрт я Юкьера Ачалкхе. Юрт боча я цигарча наьха, моллагIа хувцам хилча а, чIоагIа гIадболх моттигера къоаной. Къаман Iадаташ, беркате оамалаш йоаржаеш бола дика нах бах цига. Юрта Денна лаьрхIа оттадаьча цIайво хьагойтар, беррига нах шоайла тIера, барт болаш, вIаший гаргалонаш чIоагIеш бахаш болга. Дуккха дикаш даржаш моттиг хийла из дIахо а! Иразе хилда цу юртар наькьаш!

Мехкара дешархой шоай эггара хьалхара тохкамаш деш ба

Коазой Мадина

ИнГГУ мехкарча Эрсий географически оагIон (РГО) доакьашхошца, Наьсарерча № 20 йолча ишколе ший тайпара, тохкама, хIама довзара урок дIайихьар. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Дешархой аьттув бар Эрсий географически оагIон доакьашхой шоаш болаш санна, тохкама новкъа арабовла, йовзаш йоаца моттигаш таха. Цу юкье

дар «Оттаде карта», «Тохкама болх дIахьочун гIирс», «Тохкама балхашка корадаьраш» яхараш.

«ГеографегIа гIолла тохкамаш даро дукха хIама гучадоаккхилга дайра берашта. РГО тахан дIахьош бола болх мел лоархIаме ба кхетадир къонача тIехьено. ХIаравар дог ураэтта, цу гIулакхо дог сомадаьккхавар», - дийцар университете.

Из кхетаче хетаяь яр Эрсий географически оагIон 180 шу дizarа.

14 КАЪХАТАШ

Извещение о проведении повторных торгов в электронной форме по продаже арестованного имущества.

1. Организатор аукциона, продавец: Территориальное управление Федерального агентства по управлению государственным имуществом в Республике Ингушетия (далее — ТУ Росимущества в РИ, Организатор торгов)

2. Форма аукциона: аукцион в электронной форме, открытый по составу участников и по форме подачи предложений о цене имущества (далее — аукцион, торги).

3. Место проведения аукциона: аукцион проводится на электронной торговой площадке «Сбер А» (АО «Сбербанк - АСТ»), в сети Интернет по адресу www.utp.sberbank-ast.ru (далее — ЭТП «Сбербанк - АСТ», ЭТП).

4. Дата и время начала приема заявок на участие в торгах — 26 сентября 2025 г. с 09:00 ч.

5. Дата окончания приема заявок на участие в торгах — 13 октября 2025 г. в 17:00 ч.

6. Время и место приема заявок - заявки подаются круглосуточно в период с начала приема заявок до окончания приема заявок через электронную торговую площадку «Сбербанк - АСТ» в соответствии с порядком, указанным в настоящем извещении, а также в соответствии с регламентом ЭТП «Сбербанк - АСТ».

7. Дата, время и место подведения итогов приема заявок на участие в торгах — 14 октября 2025 г. в 10:00 ч. по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Победы, д. 3.

8. Дата, время и место проведения торгов (подведения итогов торгов) — 16 октября 2025 г. в 10:00 ч. на ЭТП «Сбербанк - АСТ».

9. Сведения о выставленном на торги имуществе:

Лот №1: заложенное недвижимое имущество должника Бокова А.Р.: квартира, общая площадь 66, 8 кв.м., кадастровый номер 06:06:0100004:2809. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Магас, ул. Х-Б. Муталиева, д.1, кв.351. Начальная цена продажи - 2472480 (два миллиона четырехста семьдесят две тысячи четыреста восемьдесят) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 100000 (сто тысяч) руб. Шаг аукциона - 10000 (десять тысяч) руб.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП г. Магас УФССП России по Республике Ингушетия Оздоева М.М. от 23.09.2025 г. № 06023/25/55998 о снижении цены арестованного имущества на 15%.

Лот №2: заложенное недвижимое имущество должника Галаева И.М-Я: жилой дом, общая площадь 241,4 кв.м., кадастровый номер 06:01:0800001:2004 и земельный участок площадью 1200 кв.м, кадастровый номер 06:01:0800001:26. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, Малгобекский район, с. Пседах, ул. С. Пешхоева, д.48. Начальная цена продажи - 1030200 (один миллион тридцать тысяч двести) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 50000 (пятьдесят тысяч) руб. Шаг аукциона - 5000 (пять тысяч) руб.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по Малгобекскому району УФССП России по Республике Ингушетия Дугаева Т.И. от 22.09.2025 г. № 06020/25/644666 о снижении цены арестованного имущества на 15%.

Лот №3: заложенное недвижимое имущество должника Каратаева Р.Р.: жилой дом, общая площадь 323,9 кв.м., кадастровый номер 06:03:0100002:632 и земельный участок площадью 600 кв.м, кадастровый номер 06:03:0100002:204. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Карабулак, ул. Бородацкого, д.21. Начальная цена продажи - 4080000 (четыре миллиона восемьдесят тысяч) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 200000 (двести тысяч) руб. Шаг аукциона - 20000 (двадцать тысяч) руб.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по г. Карабулак УФССП России по Республике Ингушетия Медарова А.Б. от 09.09.2025 г. № 06022/25/303514 о снижении цены арестованного имущества на 15%.

Лот №4: заложенное недвижимое имущество должника Ильясова А.А.: помещение, общая площадь 84, 9 кв.м., кадастровый номер 06:04:0000003:272. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, Назрановский район, с. Яндаре, мкр. Новый, д.10, кв.12. Начальная цена продажи - 1931880 (один миллион девятьсот тридцать одна тысяча восемьсот восемьдесят) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 70000 (семьдесят тысяч) руб. Шаг аукциона - 5000 (пять

тысяч) руб.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по Назрановскому району УФССП России по Республике Ингушетия Гадаборшева А.З. от 22.09.2025 г. № 06016/25/1252862 о снижении цены арестованного имущества на 15%.

Лот №5: заложенное недвижимое имущество должника Мекиевой З.Р.: квартира, общая площадь 101, 1 кв.м., кадастровый номер 06:01:0000003:2733. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Малгобек, ул. Терская, д.9, кв.23. Начальная цена продажи - 2224960 (два миллиона двести двадцать четыре тысячи девятьсот шестьдесят) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 100000 (сто тысяч) руб. Шаг аукциона - 10000 (десять тысяч) руб.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по Малгобекскому району УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоева Д.А. от 22.09.2025 г. № 06020/25/624661 о снижении цены арестованного имущества на 15%.

10. Прочие условия:

Согласно п. 6 ст. 57 ФЗ от 16.07.1998 № 102-ФЗ (ред. от 02.08.2019) «Об ипотеке (залоге недвижимости)» выигравшим публичные торги признается лицо, предложившее на публичных торгах наиболее высокую цену за продаваемое имущество. Это лицо и организатор публичных торгов подписывают в день их проведения протокол о результатах публичных торгов.

Организатор торгов не располагает сведениями о зарегистрированных в жилых помещениях лицах, о задолженности должников по взносам на капитальный ремонт и иные виды коммунальных услуг (судебным приставом - исполнителем не предоставлены). Обременения имущества - залог, арест, запрещение регистрации.

Адрес официального сайта по проведению торгов в сети Интернет, на котором размещена документация об аукционе, в том числе подробная информация о порядке проведения торгов, об оформлении участия в торгах, определении лица, выигравшего торги - <https://torgi.gov.ru/new>.

С дополнительной информацией об участии в торгах, претенденты могут ознакомиться на сайте ЭТП www.utp.sberbank-ast.ru, официальном сайте Российской Федерации www.torgi.gov.ru, на сайте Территориального управления <https://tu06.rosim.gov.ru>. В соответствии с действующим законодательством обязанность по организации осмотра арестованного имущества у Организатора торгов отсутствует.

Иаьдало хьадаьха наьха боахамцара хIамаш электронни хьисапе шозлагIа дохка оттадарах бола хоам

1.ТIаьрг ер, дохкархо: ГIалгIай Республике ГIолла йола паччахьалкхен доалахьен кулгал ду федеральни агенствон моттигера урхалле (дIахо -ГIР Росдоалахьен ТУ, тIаьрг ер).

2.ТIаьрга кеп: электронни хьисапе еш я тIаьрг, из йийлла я ший доакъашхошта а дохка оттадаьха хIамай маьхах долча дешашта а (дIахо - тIаьрг, дохкар).

3.ТIаьрг дIахьош йола моттиг: электронни хьисапе еш я тIаьрг «Сбер А» (АО «Сбербанк-АСТ») яхача мах беча майдан тIа, Интернета чухьа укх адресах www.utp.sberbank-ast.ru (дIахо - ЭТП «Сбербанк - АСТ», ЭТП).

4.ТIаьрга юкье дакъа лаца ловраш дIаязбу ди, ха - 2025 ш. тов бетта 26 ди, 09:00 сахьат даьлча.

5.ТIаьрга юкье дакъа лоацараш дIаязбар чакхдоал - 2025 ш. ардара бетта 13 дийнахьа, 17:00 сахьат даьлча.

6. Дакъа лоацараш дIаязбу ха а моттиг а - дIаязбала йиш я, из дIадоладаьча дийнахьа денз чакхдоалача денга кхаччалца дийнахьа а бус а, «Сбербанк-АСТ» яхача мах беча электронни майданга ГIолла, укх хоамо дIадехарашка хьежжа, иштта ЭТП «Сбербанк-АСТ» белгалъяьча ханага хьежжа.

7. ТIаьрга юкье дакъа лоацараш дIаязбара гIулакх чакхдаларца жамIа ду ди, ха, моттиг - 2025 ш. ардара бетта 14 ди, 10:00 сахьат даьлча, укх адресах: ГIалгIай Республика, гI. Наьсаре, Победан урам, 3 цIа.

8. ТIаьрг хургйола ди, ха, моттиг (тIаьрга жамIа дар) - 2025 ш. ардара бетта 16 ди, 10:00 сахьат даьлча, ЭТП «Сбербанк-АСТ».

9.ТIаьрге йохка оттаяьча хIамаех бола хоам:

№1 йола лот: декхар доаллача Боканаькъан А.Р. боахам: квартира, юкъяра йоккхал 66,8 кв. м., кадастрови номер 06:06:0100004:2809. Боахам бола моттиг - ГIалгIай Республика, гI. Магас, МутаIаланаькъан Хь-Б. урам, 1 цIа, 351 кв. Юххъанцара йохкара мах - 2

472480 (ши миллион дийь бIаь кховзткъа шийтга эзар дийь бIаь дезткъа) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 100 000 (бIаь эзар) сом. ТIаьрга гIа: 10 000 (итт эзар) сом.

Дохка бокъо луш дола каьхат - ГIалгIай Республике ГIолла йолча Росссе УФССП Магас шахъара ОСП Оздой М.М. 23.09.2025 шера №06023/25/55998 йола лаьцача боахама мах 15% лохбарах суда пирстопа кхоачашдечун соцам.

№2 йола лот: декхар доаллача Галайнаькъан И. М-Я. боахам: нах баха цIа, юкъяра доккхал 241, 4 кв. м., кадастрови номер 06:01:0800001:2004; лаьттан дакъа 1200 кв. м., кадастрови номер 06:01:0800001:26. Боахам бола моттиг - ГIалгIай Республика, МагIалбика кхале, Дола-Коа, С. Пешхоева урам, 48 цIа.

Юххъанцара дохкара мах - 103 0200 (цхьа миллион ткъаь итт эзар ши бIаь) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 50 000 (шовзткъа итт эзар) сом. ТIаьрга гIа: 5 000 (пхи эзар) сом.

Дохка бокъо луш дола каьхат - ГIалгIай Республике ГIолла йолча Росссе УФССП МагIалбика кхален ОСП Дугаев Т.И. 22.09.2025 ш. №06020/25/644666 йола лаьцача боахама мах 15% лохбарах суда пирстопа кхоачашдечун соцам.

№3 йола лот: декхар доаллача Ильясанаькъан А. А. боахам: гIишло, юкъяра йоккхал 84, 9 кв. м., кадастрови номер 06:04:0000003:272. Боахам бола моттиг - Наьсарен кхале, Яндаре, мкр. Кердаяр, 10 цIа, кв. 12.

Юххъанцара йохкара мах - 19318 80 (цхьа миллион ийс бIаь ткъаь цхьайтга эзар бархI бIаь дезткъа) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 70 000 (кховзткъа итт эзар) сом. ТIаьрга гIа: 5000 (пхи эзар) сом.

Дохка бокъо луш дола каьхат - ГIалгIай Республике ГIолла йолча Росссе УФССП Наьсарен кхален ОСП Гадаборшанаькъан А.З. 29.09.2025 ш. №06016/25/1252862 йола лаьцача боахама мах 15% лохбара суда пирстопа кхоачашдечун соцам.

№4 йола лот: декхар доаллача Каратаев Р.Р. боахам: нах баха цIа, юкъяра доккхал 323, 9 кв. м., кадастрови номер 06:03:0100002:632; лаьттан дакъа 600 кв. м., кадастрови номер 06:03:0100002:204. Боахам бола моттиг - ГIалгIай Республика, Илдарха-ГIала, Бородацке урам, 21 цIа.

Юххъанцара дохкара мах - 4 080 000 (ийь миллион дезткъа эзар) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 200 000 (ши бIаь эзар) сом. ТIаьрга гIа: 20 000 (ткъо эзар) сом.

Дохка бокъо луш дола каьхат - ГIалгIай Республике ГIолла йолча Росссе УФССП Илдарха-ГIалан ОСП Медаранаькъан А.Б. 09. 09. 2025 ш. №06022/25/303514 йола лаьцача боахама мах 15% лохбара суда пирстопа кхоачашдечун соцам.

№5 йола лот: декхар доаллача Маькенаькъан З.Р. боахам: квартира, юкъяра йоккхал 101,1 кв. м., кадастрови номер 06:01:0000003:2733. Боахам бола моттиг - ГIалгIай Республика, гI. МагIалбик, Терски урам, 9 цIа, 23 кв. Юххъанцара йохкара мах - 2 224960 (ши миллион ши бIаь ткъаь дийь эзар ийс бIаь кховзткъа) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 100 000 (бIаь эзар) сом. ТIаьрга гIа: 10 000 (итт эзар) сом.

Дохка бокъо луш дола каьхат - ГIалгIай Республике ГIолла йолча Росссе УФССП МагIалбика кхален ОСП ГIоандалой Д. А. 22.09.2025 шера №06020/25/624661 йола лаьцача боахама мах 15% лохбара суда пирстопа кхоачашдечун соцам.

10. Кхьыдола декхараш:

«Ипотека хьакъехьа (боахам ланна битар)» яхача 16. 07. 1998 №102-ФЗ 57 ст. 6 п. яхачох, котваьннарг лоархI дохкача хIамах эггара дукхагIа мах бала кийчавар. Цу сага а тIаьрг кийчъяьраша а цу дийннахье а бухсоцпаш хьахинначунца дувзаденнача каьхата кIалха кулгаш язду.

ТIаьрг дIахьошвар цIагIа бах аьнна дIаязбаьча нахах бола хоам, декхар доаллачун цIа тоадарах тIадиса ахча дий, кхьыдола коммунални декхараш довзаш хилац (суда пирстопа кхоачашдечо царех хоам баьбац). Боахама тIадожаде йиш я - ланна бахар, лацар, дIаязбар дехкаш хилар.

Интернете ГIолла тIаьрг яра эша каьхаташ, тIаьрг ярах бола белггалара хоам, дIаязвалара мишта хила деза тIаьрге, котваьнна саг харжар мишта хул яздаь да лаьрххIаца сайта адресах - <https://torgi.gov.ru/new>.

ТIаьрге дакъа лацарах дола кхьыдола хоамаш дакъа лаца ловрашта довза йиш я ЭТП сайта тIара www.utp.sberbank-ast.ru, Российски Федераци лаьрххIаца сайта тIара www.torgi.gov.ru, Моттигерча урхаллен сайта тIара <https://tu06.rosim.gov.ru>. Законо дIадехачунга хьежжа, лаьцача боахамга хьажара бокъо йолаш вац тIаьрг еш вар.

Хъалаьцача наькъ тIара ца воалаш

ГIалгIайчера Янарсанаькъан Ислам спортивни лакхаленашка тешшаме вода

Гаьгенаькъан Мартина

Ше лаьрхIар кхоачашдеш вола спортсмен, массахана хул къахьегаматIакхуш, бакъахьара оамал йолаш, бехктокхаме волаш, ше лаьрхIар кхоачашдара наькъ тIара ца воалаш, из геттара чIоагIа хала дале а.

Нагахьа санна догъийккхамоттиг хилча; дагабоха беза, таханарча денга кхаччалца шоай никъ хьабена, хIара баккхача толама гIадболхаш хиннараш.

24 шу даьнна каратист Янарсанаькъан Абубакара Ислам ший балха даькъ тIа дика кхетадеш ва, спортсменаш мишта болх халонех чакхбаьле, шоай хьехамчаш бенна тешам боа ца бе гIерташ, каталонца хьамсарча ГIалгIайчен сий доаккхаш.

«Сердало» газета корреспондентаца къамаьл деш, цо дийцар шийна хьалхашка оттадаьча вахара декхарех, ше 14 шу хьалха спортивни даькъ тIа хьалхара гIа баккхарах.

- Ислам, хьайх лаьца дувцал вайна.

- Со ваьв Шолже. ЯлхлагIча классага кхаччалца цига деша ваьгIар со. Кастлуш тхо даха дIадахар Пхилекъонгий-Юрта, аз лаьрхIар цига цхьацца дола спорта тайпаш кIоаргга довза. Карарча шера йистеяьккхай аз юридически говзал Юмаеш йола колледж, бакъда спортсара гIулакх со дита лаьрхIа

вац.

- Мишта дувзадир Iа хьай вахар каратэца?

- Вахаро таронаш лу, сага шийна эггара чIоагIа эшар хьаэц. Каратэцара аз никъ лехар, сайна тIабоагIаш бола, дика оамалаш Юмаяра, сатем болаш хилара. Сай эгIазал юхакъовлаш сатоха хар, се беволла хар, из мах баь вартгоацар да. Дукхадар даь даьннад цу юкъа, бакъда де дезар кхы а дукхагIа да.

- ХIанз 14 шу мара даьннадеце а спорте вола, хьо ва цу даькъ тIа тахан цIихеза спортсмен. МалагIа халонаш нийслу хьона цу даькъ тIа? ХалагIа хиннар малагIа дар?

- Эггара халагIа да тренера сатувсар доадар, цун тешам боабар. Сога хьаттача, дукхагIа дагадаагIаш мел хул хьийга къа, дIайихьа тренировкаш, боабай низ, ха, тIаккха дикагIа кхетаду бехктокхаме хилар.

- Хьо дунен Чемпионате котваьлар, массе тайпа каратэх дIахьош хиннача, 2023 шера лайчилла бетта 8-ча дийнахьа Орёл оалача шахьаре. Мишта кхоачашдир Iа хьалхашка лаьтга декхараш, боккхача толамга кхоачаш?

- Шеко йоацаш, моллагIа къахьегам ший халонаш йолаш ба. Цхьацца долча бахьанех, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара хьал массаза хилац сатийсача беса. Бакъда 90 кг дозал дарашца латаш декхар кхоачашдарах, иштта

халкъашта юкьерча класса спорта мастера боарам кхоачашбарах; сона еннача дошоча майдилго коталон чамага кхоачавир со; цул совгIа, сай профессионални дегIавар а теркаме ийцар. Укхаза иштта дакъа лоацаш да яхьаш йоккха хилар. Орел яхача шахьаре аз хьалхара гойтар говзал каратэ латаш барашта юкъе, уж баьхкабар дунен 26 мехкара. Керттердар - кхозза латаш, со йиллача ханал хьалхагIа котваьлар, из да-кх со сайна возвар.

- Мичахьа наьжайоал хьона спорт хьай вахаре?

- Спорте аз даьха толамаш сона наьжадоал, сайна карагIдоалачох со тешаш хиларах, цо чIоагIбу бехктокхам, цо новкъостал ду моллагIча хьалашка кхаьчача. Спорт сона деггига деннад, сона ца хийтатча тайпара.

- Кхыча спортаца вувзавенна хиннавий хьо?

- Хиннав. Каратэга меттел, грэпплингага а иштта вIашагIийнача латарга а (ММА), хьажав со. Со Россее, дунен чемпион ва грэпплингах (АСВ JJ). Массехк шу хьалха са аьгттув баьлар цу даькъ тIа Россее Хьалхален юкъе дIахьош яр Московски областа Наро-Фоминск оалача шахьаре.

300 спортсмен гаргга вар цига вена, тайп-тайпарча мехкашкара грэпплингах, иштта грэпплинг-ги оалачох къовсавенна. Ала хIама доацаш, гIалгIай грэпплинга ишколо ше

дика дIагойтар. Оаха - гулъяьча тоабан доакъашхоша, шин дийнахьа яхьаш дIахьош, паргIата садаккханзар, тхона дагадаоллар котало яккхар, бакъда оаха дия са зехьа довнзар.

ММАна доагIаш аьлча, Юмавалара программе дакъа лоацаш хилар со вIашагIийнача латарах (ММА) искусствай EKF Martial Arts.

Дукха ха яц сона путевка енна Россее Хьалхален юкъе дакъа лаца, бакъда дагадаоцаш нийсденнача бахьанах са цига гIолга хиланзар.

Ала дезаш да, дIадахача шерарча профессионални NFL лига хьалхаленах цига кхоъ котало яккха таро хилар. Со

тешаш ва, лайчилла бетта юха а цига котало яккхарах сайна ловцаш доахаргIа, аьнна.

- Сенна тIахьехаргьяр Iа юкъярло? Фу ала ловргдар хьона?

- Из, кхоачам болаш, доккха хаттар да. Нагахьа санна вай дега паргIато хургьяр дувца доакхе, воайла къахетамегIа, дикаш дара тIакхуш, син паргIатаргIа, халахетарашта къинтIерадоалаш хила дезавай. Цул совгIа, вай бахархой аз тIахьех шоай дегIага хьожаш хилара. Вай йоккхийча технологей таронаша, цхьаннена а къайле йолаш дац, физически культуго сага могашал тоаеш хилар, цо хьакхолл сага лолам, новкъостал ду халахетар ла. Бакъда каст-каста нийслу сона спорт ца езаш бола нах.

- Фуд хьа дог ураоттаду кертердар? Мел Iаткъаш да из хьа вахара?

- Эггара доккхагIа дола бахьан да са дезал. Цо со хьаллоац дешаца, гIулакхаца. ХIара сага лоархIаме да уллув саг хилар, хьайх дог лазаш. Са гаргара нах тешаш ба са толамех, цудухьа аз а лоархI цар уйла кхоачашгье езаш се ва, аьнна.

- Хьалха Iа дийцадар, дIахо а спортивни никъ дIабахьа безам болаш хиларах. Мала хила безам ба хьа, вахара кердача наькъ тIа?

- Йоккхача планашка хьажача - UFC чемпион хила безам са, цIи луча латарах котало яккха, иштта организацие тIехкар даккха. Из доацаш а, сона лов сай вахар дика дIадахьа; сайх дезала, мехкахоша доаккхал дергдолаш.

- Баркал хьона тха хаттарашта жоп даларах. Аьгттув хилба хьа, лоархIамеча спорта наькъ тIа.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:

Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована

Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
25 сентября 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

Наьк дарах
йолча
чемпионате
котбаьнна
ФСБ болхлой
белгалбаьхар
мехка

Аьхгенаькъан Марем

ФСБ болхлошта юкье дIайихьача наьк дарах йолча яхьашка, котбаьнна-раш белгалбеш йола кхетаче дIайихьар вай мехка. Цига дакъа лоацаш вар вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-ГIаьла.

Укх бетта 16-ча денгара 18-ча денга кхачалца хилар яхьаш, вай паччахьалкхен университета бассейне. Мехка кьулбехьен оагIонцарча 13 моттигера 26 тоаба яр дакъа лоацаш хиннараш.

Мехкадас ший къамаьла юкье белгалдир, спорт республике йоаржайар, цу оагIонцара яхьаш дIакххьар лоархIамеча гIулакхх долга.

«Вай мехка духхьал укх шера дIайихьар 90 яхь. Болхлой дог ураоттадеш, деГIа, сина низ чIоагIбеш гIулакх да из», - аьлар республикан кулгалхочо, спортаца массаза бувзам лоат-табара уж тIахьехаш.

Чемпионий
Кагирхой лиге
ва, гIалгIай
футболист
Долтмарза-
наькъан Халид

Гьаьгенаькъан Мартина

Чемпионий Кагирхой лиге ва, гIалгIай футболист. Из хоам «Сердало-га» бир футбола федерацияца.

«Динамо U-19» яхача Тбилисерча тоабаца боснийски «Зриньски Мостар U-19» тоабан духьала ловзаш хиннав Халид. 82 минот яьккхай вай мехкахоочо ловзара доазон тIа. Бургац чужьакх аьттув баьннабече а, ше лакха говзал йола футболист волга дIагойта вIаштIехьадаьлар цун. Тоабан дикка аьттув луш хилар цун кадай хилар», - йоах тха газетага бенача хоам.

Цхьаькха, духьалара ловзар боснийски лаьтта, хьатIабоагIача бетта 1-ча дийнахьа, хургда.

ГОВЬЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат №00624003223060, выданный СОШ №5 г. Назрани в 2017 г. на имя Леймиева Исмаила Ибрагимовича, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии 06 АБ 0014624, выданный СОШ №6 г. Сунжа в 2013 г. на имя Газдиева Апти Руслановича, считать недействительным.

Низ болча кIантий майда

Дзюдоист Хамхой Рахьим - Яндарен а ерригача ГIалгIайчен а курал

Гьаьгенаькъан Мартина

Дукха ха йоацаш, вай мехкахоочо Хамхой Рахьима, дзюдох дунен хьалхале йолаш, толашагIа йола моттиг яьккхар. Цун лоIам, говзал дика масал да спорте котало мишта йоаккх хара. Цо хIанз Европа чемпионате, Спартакиаде, иштта Санкт-Петербурге, Тбилисе дIайихьача яхьашка доахара ш лакхара совгIаташ да.

Болгарерча столице Софи оалача шахьаре ГIалгIайчен дзюдоиста кхоачам болаш сиха эшабир Узбекистанера, Казахстанера шийца латаш хинна 66 кг дозал дола спортсмена ш.

Белгалде дезаш да, Хамхоочо кийчо йир дунен боарам бола кьовсам дIабахьа Яндарерча «Чемпион» яхача Физкультурно-унахIенон комплексе. Цига луш бола хьехам кхыча, дукха толамаш даьхача спортклубашта тIехьабусаш бац. Цу гIулакха юкье доккха дакъа денад тренера Цечой Селима.

«Укхаза духхьал Iомабалара болх дIабихьа Iац, чIоагIлу сага оамал, ше лаьрхIар кхоачашдара тIакхувш хул. ХIара денна

кIувса тIа, зале, спорта наьк тIа хилар - из лакхаленашка, майдилгашка, коталонашка вугаш бола никь ба», - йоах Селима.

ХIара кердача тIахьехамолу сага вахара говзал, лоIам оарцагIбаьккха духьалъотта-

луш хилар, во-дика кьоастада-ра бIаргаш хьадел. Дунен хьалхален яхьаш дIахьош, Хамхоочо тоьаш хилар коталонга кхача безам хилар а физически низ а, ший спорта даькь тIа толам баккха чIоагIвалар.

«Чемпион» яхача ФОКа кул-

галхочо Часанаькъан Илеза яхачох, мога ш а низ болаш а тIехье кхейар, вай юкьара декхар да. Цудухьа тхо тахан дIахо а дика хьалаш хьакхолла дезаш да, физически культура деГIакхувлара массадолча даькь тIа.

Республикан футбола Чемпионата 19-ча бIале, дикагIа лайзача спортсмена цIи яьккхар

Гьаьгенаькъан Мартина

ГIалгIай мехка цIи яьккхар республикан футбола Чемпионата 19-гIа яхьаш дIахьош дикагIа ловзаш хиннача спортсмена. Сийдола цIи елар Малсагананькъан Ислама, хоам бу «Сердало» газетага футбола Федерацияца.

«Аьлтий-Юрт» яхача тоабо укх хана дIахьош йолча яхьашка дика толам баьккхар. Ислама тIехьа я чужьаккха 10 бургац, иштта 5-зза новкъостал даь хилар. ТIехьарча «Планашка» ФК ловзаш, цо чужьаккхар кхо бургац, иштта шозза бургац дIаелар, чутуха новкъостал деш», - аьлар хоам.

ГIалгIай мехка дездир студентий спорта Ди

Коазой Мадина

ИнгIу, иштта лорий института студента ш дика а сакьердаме

а дIадихьар Халкъашта юкьера студентий спорта ди, хоам бу, «Сердало» газетага университетта зарбан болх лелабераша.

Шинна а вузе дIайихьар яхьаш зIамигача футболах, волейболах, истола тIарча теннисах, иштта бадминто-

нах. Массаза санна студентий яхьашка котъаьлар кьонал, доттагIал.